

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม)

ปริญญา

การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

วนศาสตร์

สาขา

คณะ

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่รอบ
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี

Factors Affecting People Opinions on Forest Resource Conservation Surrounding
Khao Khiao – Khao Chom Phu Wildlife Sanctuary, Chon Buri Province

نامผู้วิจัย นายศิริพงษ์ ชูเสน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์สันติ สุขสอาด, วท.ค.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พสุธา สุนทรห้าว, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันชัย อรุณประภารัตน์, D.Agr.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่รอบ
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี

Factors Affecting People Opinions on Forest Resource Conservation Surrounding
Khao Khiao - Khao Chom Phu Wildlife Sanctuary, Chon Buri Province

โดย

นายสิริพงษ์ ชูเสน

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม)

พ.ศ. 2555

สิริพงษ์ ชูเสน 2555: ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ที่อยู่รายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี ปรินญาวิทยาสตร
มหบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม) สาขาการบริหารทรัพยากร
ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม คณะวนศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์สันติ สุขสอาด, วท.ด. 126 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลทั่วไป ระดับ
ความคิดเห็นและปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของราษฎร
ที่อยู่รายรอบพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมภู่ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับราษฎรกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 302 ชุด และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test และค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 70.5 มีอายุเฉลี่ย 41.3 ปี
ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่เกิดในหมู่บ้าน โดยมีระยะเวลาในการ
อยู่อาศัยเฉลี่ย 30.5 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.3 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักรับจ้าง และ
ไม่มีอาชีพรอง มีรายได้ และรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี 159,818.1 บาท และ 133,062.5 บาท
ตามลำดับมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 4.6 ไร่ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับข่าวสารร้อยละ 84.8 และไม่เคยเข้ารับการ
ฝึกอบรมร้อยละ 86.8 ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับสูง

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ระดับ
การศึกษา การเข้ารับการฝึกอบรม และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนั้นหน่วยงาน
ของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้ราษฎรมีความรู้และความเข้าใจในความสำคัญของทรัพยากร
ป่าไม้ เพื่อราษฎรจะได้ตระหนักเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้น

Siripong Choosen 2012: Factors Affecting People Opinions on Forest Resource Conservation Surrounding Khao Khiao – Khao Chom Phu Wildlife Sanctuary, Chon Buri Province.
Master of Science (Forest Resource and Environmental Administration), Major Field:
Forest Resource and Environmental Administration, Faculty of Forestry.
Thesis Advisor: Associate Professor Santi Suksard, Ph.D. 126 pages.

Objectives of the study were to determine the socio-economic condition, general information, opinion level and factors affecting the people opinion on forest resource conservation surrounding Khao Khiao–Khao Chom Phu wildlife sanctuary. The using data was collected by employing the designed questionnaires interviewed 302 respondents. The obtained data was analyzed and represent in term of the statistical values of percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and testing the setting hypothesis by employing t-test and F-test and with the given significant level of 0.05.

The results of the study indicated that the most respondents were male (70.5 %) with their average age of 41.3 years. Their educational level was at primary school. The most respondent was born in the present areas, and their resettled periods were 30.5 years. The average number of household member was 4.3. Their main occupation of the most was casual labor and no subsidiary occupation. Their average annual household income and expenditure were 159,818.1 and 133,062.5 baht, respectively. Their average size of land holding was 4.6 rais. The most respondent had never received the relevant information (84.8 %) and had never attended any training courses (86.8 %) about forest resource conservation. Their knowledge about forest resource conservation was at high level.

Factors affecting the opinions on forest resource conservation were educational level, forest resource conservation training course attendance and knowledge about forest resource conservation. Hence, the related government agencies should arrange the relevant training courses in order to provide the comprehension and understand about the significant of forest resource for the target group. Finally, the people awareness of forest resource values as well as the participation forest resource conservation will be raised.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ สุขสอาด ประธานกรรมการ
ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พสุธา สุนทรห้าว กรรมการที่ปรึกษารอง รองศาสตราจารย์ ดร.
อภิชาติ ภัทรธรรม ประธานกรรมการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย และรองศาสตราจารย์ประคอง
อินทรจันทร์ ผู้ทรงคุณวุฒิการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย ที่กรุณาให้ความรู้คำแนะนำ ตลอดจน
ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเจ็ย - เขามภูทุกท่านที่ช่วยเหลือในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม รวมทั้งคณาจารย์คณะวนศาสตร์ และเจ้าหน้าที่โครงการปริญญาโท
สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ภาคพิเศษ ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ
และให้คำแนะนำ ตลอดจนอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสุดแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ให้ชีวิตการศึกษา รวมทั้ง
พี่น้อง และเพื่อนๆ ทุกคน ที่คอยให้กำลังใจตลอดมา

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆ
ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้ทรัพยากรป่าไม้คงอยู่และควบคู่ไปกับการพัฒนา
ประเทศสืบไป

สิริพงษ์ ชูเสน

เมษายน 2555

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(5)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	4
การตรวจเอกสาร	7
อุปกรณ์และวิธีการ	42
อุปกรณ์	42
วิธีการ	42
ผลและวิจารณ์	49
สรุปและข้อเสนอแนะ	101
สรุป	101
ข้อเสนอแนะ	104
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	106
ภาคผนวก	111
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการศึกษา	112
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นในการทดสอบแบบสัมภาษณ์	122
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	126

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา	33
2	การกระจายของจำนวนครัวเรือนตัวอย่างของหมู่บ้านที่อาศัยอยู่รายรอบ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขามวก	47
3	ข้อมูลทั่วไปของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	50
4	ข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	54
5	รายจ่ายของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	57
6	สภาวะทางการเงินของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	59
7	ขนาดที่ดินที่ถือครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	59
8	การใช้ประโยชน์ที่ดินในการครอบครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	60
9	เอกสารสิทธิ์ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	60
10	วิธีการได้มาของที่ดินในการครอบครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	61
11	ความเพียงพอของขนาดที่ดินที่ถือครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	62
12	การรับข่าวสารของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	62
13	การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	63
14	จำนวนและร้อยละความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	66
15	จำนวนและร้อยละระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	68
16	ความคิดเห็นของราษฎรกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	72
17	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว – เขามวกที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ	79
18	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว – เขามวกที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว-เขาชมภู่ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา	82
20	เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมจำแนกตามระดับการศึกษา	83
21	เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างรู้คุณค่าจำแนกตามระดับการศึกษา	84
22	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว-เขาชมภู่ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามศาสนา	85
23	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว-เขาชมภู่ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	86
24	เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	88
25	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว-เขาชมภู่ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพหลัก	89
26	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว-เขาชมภู่ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น	90
27	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว-เขาชมภู่ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ครัวเรือน	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว – เขามวก ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามจำนวนพื้นที่ถือครอง	92
29	เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า จำแนกตามจำนวนพื้นที่ถือครอง	94
30	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว – เขามวก ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม	96
31	เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว – เขามวก ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้	98
32	ปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	100
33	ข้อเสนอแนะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	100
34	ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	103
ตารางผนวกที่		
ข1	ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	123
ข2	ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	124

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนการประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	21
2	แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าเขาเขียวและเขาชมภู่	26
3	แผนที่หมู่บ้านรายรอบแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ แนวรัศมี 2 กิโลเมตร	32
4	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม	39

**ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่รายรอบ
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี**

**Factors Affecting People Opinions on Forest Resource Conservation
Surrounding Khao Khiao – Khao Chom Phu Wildlife Sanctuary,
Chon Buri Province**

คำนำ

ในอดีตประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติมากประเทศหนึ่ง โดยในช่วงเวลาที่ผ่านมาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อาศัยความได้เปรียบทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่มาเป็นฐานในการผลิตและรองรับของเสียที่เกิดขึ้นจากการผลิต ส่งผลให้ ประเทศไทยมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่สูง ในขณะที่เดียวกันผลกระทบที่เกิดขึ้น จากการผลิตก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว แม้จะมีการ เพิกถอนสัมปทานป่าไม้ทั่วประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 แต่ก็ตามแต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้ง การบุกรุกทำลายป่าไม้ได้ ดังนั้นแนวทางและมาตรการในการแก้ไขด้านการป่าไม้ จึงต้องกระทำ อย่างเร่งด่วน ไม่ว่าจะเป็นมาตรการในการป้องกันรักษาสภาพป่าธรรมชาติที่มีอยู่เดิม ทั้งในพื้นที่ ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ การปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม ซึ่งที่ผ่านมาภาครัฐ ได้พยายามนำมาตรการดังกล่าวมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันการดำเนินการด้านการป้องกัน รักษาป่าและการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าดังกล่าว ได้ประสบปัญหาโดยตลอดสาเหตุหลักเกิดมาจากการ เพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้มีความต้องการที่ดินเพื่อยู่ออาศัยและทำกินเพิ่มมากขึ้นเกิดการบุกรุก แผลวถาง ยึดถือ ครอบครองพื้นที่ป่า ทั้งป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ แม้กระทั่งพื้นที่สวนป่าที่ทางราชการ ได้ดำเนินการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าขึ้น และจากการที่อัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีจำนวน ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ผ่านมาเป็นการปฏิบัติงาน ที่มุ่งเน้นวิธีการปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิดมาโดยตลอด แต่เนื่องจากอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ และงบประมาณ ที่มีจำนวนจำกัด ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานไม่ได้ผลเท่าที่ควร กรมป่าไม้ และ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดังกล่าว ได้มีการ เปลี่ยนแปลงแผนการปฏิบัติงานเสียใหม่โดยใช้วิธีการป้องปรามและสร้างแนวร่วมในการป้องกัน รักษาป่า เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทย โดยการปรับกลไกและกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไทยให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการอนุรักษ์ พื้นฟูรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

การประกาศจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ ในท้องที่จังหวัดชลบุรี ก็เป็นมาตรการหนึ่งของรัฐบาลในการพิทักษ์รักษาป่าในภาคตะวันออกของประเทศซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และแหล่งต้นน้ำลำธาร แม้ว่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าได้บัญญัติห้ามไม่ให้ผู้ใดยึดถือหรือครอบครองที่ดิน หรือปลูก หรือก่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือตัด โค่น เผ้วถาง เผล หรือทำลายต้นไม้อื่น หรือพฤษชาติอื่นๆ หรือปล่อยสัตว์หรือ สัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น เหือดแห้ง เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า ในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าก็ตาม แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ มีราษฎรที่อาศัยอยู่โดยรอบและในท้องที่ใกล้เคียงได้ล่วงละเมิดข้อกำหนดโดยการบุกรุกเข้าไป เผ้วถาง ครอบครองพื้นที่ป่า ทำไร่ ปล่อยสัตว์เลี้ยง เก็บหาของป่าและล่าสัตว์อยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้ราษฎรจำเป็นต้องพึ่งพิงป่ารวมทั้งการหาประโยชน์จากป่านั้นเอง จึงทำให้พื้นที่ที่ถูกทำลายเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า และแหล่งต้นน้ำลำธารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างราษฎรกับเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเรื่อยมา (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550)

โดยที่การบริหารและการจัดการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ ส่วนมากมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรในพื้นที่ เพราะหากราษฎรมีรายได้ไม่เพียงพอและมีความเป็นอยู่ที่ไม่ดี ประกอบกับไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ก็ย่อมบุกรุกแผ้วถางทำลายป่าแสวงหาที่ทำกินเพิ่มเติมต่อไปเรื่อยๆ เพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องให้ความสำคัญและเข้าไปดูแลอย่างใกล้ชิด สร้างจิตสำนึกให้ราษฎรอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนั้น การศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์

ทรัพยากรป่าไม้จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน
ปฏิบัติงาน ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงการบริหาร และจัดการด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ
สืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไปของราษฎรที่อยู่รายรอบพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขามวก
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขามวก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่รายรอบ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขามวก จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการศึกษาความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณรายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขามวก จำนวน 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) บ้านหนองข่า 2) บ้านห้วยกรวด 3) บ้านช่องมะเฟือง 4) บ้านหนองค้อ 5) บ้านหนองน้ำเขียว 6) บ้านปุมตะแบก 7) บ้านสวนป่า และ 8) บ้านมาบเอียง

นิยามศัพท์

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ รายได้ครัวเรือน จำนวนพื้นที่ถือครองผลประโยชน์ด้านต่างๆ ที่ได้รับจากพื้นที่ป่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขามวก

ปัจจัยทางสังคม หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกของบุคคล โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และสภาพแวดล้อม ด้วยการพูดหรือการเขียน

การอนุรักษ์ หมายถึง การใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างชาญฉลาดเหมาะสมและใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการสูญเสียน้อยที่สุด และหมายรวมถึงการฟื้นฟู การป้องกันการสงวน เก็บรักษาทรัพยากรป่าไม้ไว้ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติมากที่สุด และมีทรัพยากร เหล่านั้นไว้ใช้อย่างยั่งยืนตลอดไป

ป่าไม้ หมายถึง ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลใดได้มาตามกฎหมายที่ดินและหมายรวมถึงสังคม ของพืชและสิ่งมีชีวิตทั้งหลายที่ปกคลุมพื้นดิน ซึ่งสามารถอำนวยประโยชน์ในทุกๆ ด้านแก่สังคม มนุษย์

ราษฎร หมายถึง ราษฎรที่อาศัยอยู่รายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ จำนวน 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านหนองข่า บ้านห้วยกรวด บ้านช่องมะเฟือง บ้านหนองค้อ บ้านหนอง น้ำเขียว บ้านปุมตะแบก บ้านสวนป่า และบ้านมาบเอียง

อายุ หมายถึง จำนวนปีตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับวุฒิของการศึกษาที่จบชั้นสูงสุดของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษา ซึ่งได้รับรองจากสถาบันการศึกษาของรัฐบาลหรือสถาบันการศึกษาของเอกชน และหมายความรวมถึงการไม่ได้รับการศึกษาด้วย

รายได้ของครัวเรือน หมายถึง จำนวนเงินรายรับทั้งหมดทุกประเภทรวมกันต่อปี ซึ่งได้จากการประกอบอาชีพของสมาชิกในครัวเรือนของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ทั้งนี้ ยังมีได้ หักค่าใช้จ่ายต่างๆ ออกแต่อย่างใด

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนบุคคลของครอบครัวทั้งหมดที่อาศัยอยู่ใน ครัวเรือนของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

อาชีพหลัก หมายถึง หน้าที่การทำงาน ภาระหน้าที่ หรือกิจกรรมหลักที่นำมาซึ่งรายได้ สูงสุดหรือก่อให้เกิดผลตอบแทนสูงสุด ซึ่งมีลักษณะเป็นงานประจำของหัวหน้าครัวเรือนหรือ ผู้แทนครัวเรือนตัวอย่างที่ทำการศึกษา

อาชีพรอง หมายถึง หน้าที่การงาน ภาระหน้าที่ หรือกิจกรรมรองที่นำมาซึ่งรายได้รอง หรือก่อให้เกิดผลตอบแทนรองจากอาชีพหลักให้กับครัวเรือนตัวอย่างที่ทำการศึกษ

จำนวนพื้นที่ถือครอง หมายถึง จำนวนพื้นที่หรือที่ดินที่ครอบครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษารอบครองอยู่ทั้งหมด ทั้งมีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์ มีหน่วยนับเป็นไร่ และหมายความรวมถึงการ ไม่มีพื้นที่หรือที่ดินในครอบครองด้วย

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง การที่ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสงวน บำรุง รักษา ป่าไม้ ป่าอนุรักษ์ หรือ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ จากสื่อประเภทต่างๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ หอกระจายข่าว เป็นต้น และหมายความรวมถึงการ ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติใดๆ ด้วย

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง การที่ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการปลูก ดูแล บำรุง รักษา ป่าอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ตามหลักการของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การเข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง การที่ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีความรู้ ทักษะ จากการเข้ารับการฝึกอบรม

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถแยกประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
4. ข้อมูลพื้นที่ที่ทำการศึกษา
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายและแนวความคิดเห็น

Hilgard (1962) ให้ความหมายไว้ว่าความคิดเห็น คือ การพิจารณา ตัดสิน หรือความเชื่อที่นำสู่การคาดคะเน หรือการแปรผลให้พฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่ง Webster (1966) ให้ความหมายความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ทศนะ การพิจารณา ตัดสิน การประเมินในใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นมีความแข็งแกร่งมากกว่าความประทับใจ (impression) ความคิดเห็นจึงเป็นความรู้สึกในใจ ถ้าถูกยึดอย่างมั่นคงก็จะกลายเป็นความเชื่อมั่น การลงความเห็นของแต่ละบุคคลอาจเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ นักจิตวิทยาสังคม นิยาม “ความคิดเห็น” ว่าเป็นการแสดงออกทางภาษา (verbal expression) เกี่ยวกับเจตคติความเชื่อ ค่านิยม Morgan and King (1966) ได้กล่าวว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกที่เกิดขึ้นจากทศนะ ซึ่งทศนะตามแนวความคิดของ Kolesnik (1970) สรุปนิยามของความคิดเห็นว่าความคิดเห็นเป็นการแปลความหมาย หรือการลงความเห็นที่เกิดจากข้อเท็จจริงซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้อง แต่คนอื่นอาจไม่เห็นด้วยก็ได้ ส่วน Good (1973) ให้คำนิยามของความคิดเห็นหมายถึงความพร้อมที่แสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งมีอาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่ ในขณะที่ Best (1977) ได้ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นอย่างสั้นๆ ง่าย ๆ และตรงกับความเห็นของคนทั่วไปว่าความคิดเห็น คือการแสดงออกทางด้านความเชื่อและความรู้สึกแต่ละบุคคลโดยการพูด

จากความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูด หรือการเขียน ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และการแสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางสังคม ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น ซึ่งความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

Feidman (1971) กล่าวว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อ และความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดการทำงานด้วยเพราะจะทำให้การดำเนินการต่างๆ ส่วนมากจะใช้วิธีการวิจัยตลาด ได้แก่ การซักถาม สอบถามและรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่ง Best (1977) ได้เสนอแนะว่า “วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อถาม เพราะทำให้เห็นว่าความคิดเห็น จะออกมาในลักษณะเช่นไรและจะสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้ หรือในการวางแผนนโยบายใดๆ ก็ตาม ความเห็นที่วัดออกมาได้ ทำให้ผู้บริหารเห็นสมควรหรือไม่ในอันที่จะดำเนินนโยบายหรือล้มเลิกไป”

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการวางแผนนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างๆ ว่าสมควรหรือไม่ ในอันที่จะดำเนินการนโยบายนั้น หรือล้มเลิกไป ซึ่งก่อให้เกิดความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

Foster (1952) ได้สรุปแนวความคิดเห็นว่ามีปัจจัย 2 ประการ คือ (1) ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่างๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็นคุ้นเคยอาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง และจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็น รูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อมและ (2) ระบบค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน

Traindis (1971) กล่าวว่าความคิดเห็นของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้และมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงดังนี้ (1) การรับรู้ข้อมูลใหม่จากบุคคลหรือสื่อมวลชน (2) การได้รับประสบการณ์ตรงที่พบด้วยตนเอง หรือจากแรงสะท้อนใจและ (3) การถูกบังคับให้ปฏิบัติตามโดยไม่เต็มใจหรือจากแรงสะท้อนใจ ในขณะที่ Macquire (1969) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็นว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 3 ขั้นตอน คือ (1) การใส่ใจ (attention) การใช้ความสนใจต่อสิ่งต่างๆ (2) การเข้าใจ (comprehension) การได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเกิดความรู้และ (3) การมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น (yielding) มีการเปลี่ยนแปลงสภาวะการณ่เกิดขึ้นจากสภาวะการณ่ปกติ

ในขณะที่ Reeder (1973) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการกระทำทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมของคน อันนำไปสู่ความคิดเห็นว่าองค์ประกอบที่เป็นเหตุผลแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่

1. ปัจจัยดึงดูด

1.1 เป้าหมาย การกระทำทุกอย่างจะต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ อาจจะเป็นความเชื่อ ความรู้สึก แลกเปลี่ยนของทางราชการ และอาจจะเป็นจากเงื่อนไขที่ตนเองหรือคนอื่นเป็นผู้กำหนดขึ้นให้เป็นที่ไปตามปรารถนา

1.2 ความเชื่อ เป็นความคิดหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นเอง โดยปราศจากการอ้างอิงใดๆ ความเชื่อนี้ จะมีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจ เพราะคนส่วนมากจะเลือกกระทำตามความเชื่อพื้นฐานที่เขามีอยู่ดั้งเดิม

1.3 ค่านิยม เป็นระบบหนึ่งของความเชื่อ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆ จะต้องสร้างเงื่อนไขในการดำรงชีวิต การที่ทำหรือไม่ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด มีพื้นฐานมาจากการที่สังคมนั้นตัดสินดีแล้วว่ดี หรือเลว

1.4 ความเคยชินและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาจากความรับผิดชอบภายในกลุ่ม ซึ่งคนในสังคมยอมรับด้วยความเต็มใจเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมและมีเหตุผลกระทำที่แสดงออกมาเช่นนี้เป็นเพราะความเคยชิน และประเพณีดั้งเดิมที่เคยยึดถือกันมา

2. ปัจจัยผลักดัน

2.1 ความคาดหวัง เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตัวเรา หรือเกิดจากบุคคล กลุ่ม และสังคม ที่ได้คาดหวัง หรือกระทำออกมาตามที่เขาต้องการ

2.2 ข้อผูกพัน เมื่อมีการรวมกลุ่มกิจกรรมพิเศษขึ้นในสังคมก็จะมีข้อผูกพันตามกลุ่ม ที่ได้ตั้งตั้งขึ้น

2.3 การบังคับ เป็นความรู้สึกของคนที่ต้องการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่มีทางเลือก อาจจะถูบบังคับโดยกฎหมายหรือกฎหมายก็ได้

3. ปัจจัยสนับสนุน

3.1 โอกาส เป็นความเชื่อของคน ที่คิดว่าตนอยู่ในสถานการณ์ที่สามารถจะเลือก กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ตามโอกาสที่มีอยู่ แต่บางคนก็ไม่มีโอกาสจะเลือกกระทำได้ เพราะสถานการณ์ ไม่เอื้ออำนวย

3.2 ความสามารถ การที่ตนยอมรับว่าตนเองมีความรู้ ความเข้าใจเพียงใด จะเป็นสิ่งสามารถ กระทำสิ่งที่ตนต้องการให้สำเร็จลุล่วงไปได้

3.3 การสนับสนุน เป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือหรือต่อต้าน ซึ่งเกิดจากบุคคลหรือ กลุ่ม ให้ความสนับสนุนด้านความคิด หรือเป็นแรงกระตุ้นให้คนกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป เนื่องจากเขารู้สึกว่ามีผู้สนับสนุนให้เขาทำ

จากองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านประสบการณ์ ส่วนบุคคล มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน และนำไปสู่การแสดงออกที่แตกต่างกัน

Oskamp (1977) ได้สรุปถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นมี 5 ปัจจัยด้วยกันคือ (1) ปัจจัย ทางพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่างๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัสซึ่งมีผลต่อความคิดเห็น ไม่ดีต่อบุคคลภายนอก (2) ประสบการณ์

โดยตรงของบุคคล คือบุคคลได้ประสบการณ์ด้วยตนเองกระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความพึงใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน (3) อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ใกล้ชิด และให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก จึงมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็ก (4) ทศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมต้องมิกลุ่มและสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อกลุ่มอ้างอิง หรือการอบรม สั่งสอนของโรงเรียนหรือหน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนกันหรือต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล และ (5) สื่อมวลชน หรือสื่อต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ความหมายของการอนุรักษ์

การอนุรักษ์ เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมความหมายของการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้มานำเสนอไว้พอสังเขป ดังต่อไปนี้

อุทิศ (2537) กล่าวว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การจัดการเพื่อใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด เน้นการรักษาไว้ใช้ให้ชนรุ่นหลังได้ดู หรือใช้ประโยชน์ มุ่งที่ประโยชน์สูงสุด การใช้ต้องไม่มีการทำลาย โดยกำหนดไว้ไม่ให้เกินกว่าที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ไม่ทำลาย จะต้องไม่ก่อผลกระทบ จนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เปลี่ยนรูปหรือเสื่อมโทรมลง

นิวัติ (2542) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด สูญเสียน้อยที่สุด ใช้ได้นานและต้องกระจายการใช้ประโยชน์ให้ทั่วถึงกันโดยถูกต้องตามกาลเทศะด้วย

เกษม (2544) กล่าวว่า “อนุรักษ์” หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม การรู้จักใช้ทรัพยากรด้วยวิธีการสงวน หรือเก็บรักษาทรัพยากรที่หายากเอาไว้ รวมทั้งการป้องกันมิให้ทรัพยากรเกิดการสูญเสียในการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นเกิดขึ้นด้วย

สรุปการอนุรักษ์ หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ด้วยวิธีการสงวน เก็บรักษา หรือใช้ประโยชน์ มุ่งที่ประโยชน์สูงสุด รวมทั้งมีการป้องกันมิให้ทรัพยากรเกิดการสูญเสีย ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ จนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เสื่อมโทรมลงไป

หลักการอนุรักษ์

เกษม (2544) กล่าวว่า การอนุรักษ์ ประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบยั่งยืน ทรัพยากรทุกประเภทต้องมีแผนการใช้ที่ยั่งยืน (sustainable utilization) มีการวางแผนการใช้ตามสมบัติเฉพาะตัวของทรัพยากร พร้อมทั้งมีการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่จะใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมกับชนิดของทรัพยากร และปริมาณการเก็บเกี่ยว เพื่อการใช้ช่วงเวลาที่จะนำมาใช้และจำกัด บำบัดของเสียและมลพิษให้หมดไปหรือเหลือน้อยจนไม่มีพิษมีภัย
2. การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อมีการใช้แล้วย่อมเกิดความเสื่อมโทรม เพราะการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมเก็บเกี่ยวมากเกินไปและไม่ต้องตามกาลเวลา จำเป็นต้องทำการฟื้นฟูให้ดีขึ้นก่อนจนทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ตั้งตัวได้ จึงจะสามารถนำมาใช้ได้ในโอกาสต่อไป อาจใช้เวลาการฟื้นฟู การกำจัด การบำบัด หรือทดแทนเป็นปีๆ
3. การสงวนของหายาก ทรัพยากรบางชนิดหรือบางประเภทมีการนำมาใช้มากเกินไปหรือมีการแปรสภาพเป็นสิ่งอื่น ทำให้บางชนิดของทรัพยากร/สิ่งแวดล้อมหายาก ถ้าปล่อยให้มีการใช้เกิดขึ้นแล้วอาจทำให้เกิดการสูญพันธุ์ได้ จำเป็นต้องสงวนหรือเก็บไว้เพื่อเป็นแม่พันธุ์ หรือเป็นตัวแม่บทในการผลิตมากขึ้น จนแน่ใจว่าได้ผลผลิตปริมาณมากพอแล้ว ก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

วิธีการอนุรักษ์

เกษม (2544) กล่าวว่า วิธีการอนุรักษ์ ประกอบด้วย 8 วิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้ หมายถึง การใช้หลายรูปแบบ เช่น บริโภคโดยตรง ได้เห็น ได้ฟัง ได้สัมผัส การให้ความสะดวก และความปลอดภัย รวมไปถึงพลังงาน เหล่านี้ต้องเป็นเรื่องการใช้แบบยั่งยืน
2. การเก็บกัก หมายถึง การรวบรวม กักเก็บทรัพยากรที่มีแนวโน้มที่จะขาดแคลน ในบางเวลาหรือคาดว่าจะเกิดวิกฤตการณ์ขึ้น อาจเก็บกักไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในปริมาณที่สามารถควบคุมได้
3. การรักษา ซ่อมแซม หมายถึง การดำเนินการใดๆ ต่อทรัพยากรที่ขาดไป ไม่ทำงานตามพฤติกรรมเสื่อมโทรม เกิดปัญหา เป็นจุดหรือพื้นที่เล็กๆ สามารถให้พื้นที่คืนสภาพเดิมได้ อาจใช้เทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นช่วยให้ดีเหมือนเดิมจนสามารถนำมาใช้ได้
4. การฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการใดๆ ต่อทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ให้เป็นปกติ สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการใช้ประโยชน์ต่อการใช้ประโยชน์ ซึ่งการฟื้นฟูต้องใช้ เวลาและเทคโนโลยีเข้าช่วยด้วยเสมอ
5. การพัฒนา หมายถึง การทำสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น การที่ต้องพัฒนาเพราะการเร่งหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้เกิดผลผลิตที่ดีขึ้น การพัฒนาที่ถูกต้องนั้นต้องใช้ทั้งความรู้เทคโนโลยีและการวางแผนที่ดี
6. การป้องกัน หมายถึง การป้องกันสิ่งที่เกิดขึ้นมิให้ลุกลามมากกว่านี้ รวมถึงการป้องกัน สิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นด้วย การป้องกันต้องใช้เทคโนโลยีและการวางแผน เช่นเดียวกับวิธีการอนุรักษ์อื่นๆ
7. การสงวน หมายถึง การเก็บไว้โดยไม่ให้แตะต้องหรือนำไปใช้ด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม การสงวนอาจกำหนดเวลาที่เก็บไว้โดยไม่ให้มีการแตะต้องตามเวลาที่กำหนดไว้ก็ได้

8. การแบ่งเขต หมายถึง ทำการแบ่งเขต แบ่งกลุ่ม ประเภท ตามสมบัติของทรัพยากร สาเหตุที่สำคัญเพราะวิธีการให้ความรู้ หรือกฎระเบียบที่นำมาใช้นั้นไม่ได้ผล หรือต้องการจะแบ่งเขตให้ชัดเจนเพื่อให้การอนุรักษ์ได้ผล เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เมืองควบคุม มลพิษฯ อย่างไรก็ตาม การแบ่งเขตนี้จะต้องมีการสร้างมาตรการกำกับด้วยมิฉะนั้นแล้วจะไม่เกิดผล

ทรัพยากร

ทรัพยากร หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งทรัพยากรเหล่านั้น อาจได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรสัตว์ป่าและ ทรัพยากรมนุษย์ (เกษม, 2544) ส่วน นิวัตติ (2546) ได้ให้ความหมาย ทรัพยากรว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มนุษย์สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ รวมทั้งพลังงานมนุษย์ โดยที่ เกษม (2544) ได้จำแนกทรัพยากรป่าไม้อยู่ในประเภททรัพยากรทดแทนได้ (renewable natural resources) หรือสามารถเกิดการทดแทนได้ ซึ่งทรัพยากรประเภทนี้ มักจะมีและจำเป็นยิ่งต่อสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์ต้องการทรัพยากรประเภทนี้ตลอดเวลาใช้ทั้งเป็นอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรประเภทนี้เกิดขึ้นมาทดแทนได้ทั้งที่มนุษย์ไม่ต้องช่วย หรือถ้าช่วยให้เกิดขึ้นด้วยแล้ว ก็จะทำให้การทดแทนเกิดขึ้นในปริมาณมากและดีขึ้นกว่าควรที่เป็น

แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

นิวัตติ (2542) กล่าวว่า แนวความคิดและหลักการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ยาวนานที่สุด และโดยทั่วถึงกัน ทั้งนี้ ไม่ได้หมายถึงห้ามใช้หรือเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆ แต่จะต้องนำมาใช้ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (time and space)

2. ทรัพยากรธรรมชาติจำแนกอย่างกว้างๆ ออกเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า พืชเห็ด และกำลังมนุษย์ กับทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถเกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น น้ำมัน และ แร่ธาตุต่างๆ เป็นต้น

3. ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรดินที่ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ ให้คงคุณสมบัติที่ดีตลอดไป ในขณะที่เดียวกันจะเป็นผลดีต่อทรัพยากรอื่นๆ เช่น น้ำ ป่าไม้ และ สัตว์ป่าด้วย

4. การอนุรักษ์หรือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลาเดียวกันด้วย ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

5. ในการวางแผนการจัดทรัพยากรอย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคม หรือวัฒนธรรม หรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เพราะว่าวัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ ได้พัฒนาตัวเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้นๆ กล่าวโดยทั่วๆ ไปการอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นทางแห่งการดำเนินชีวิต เพราะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก

6. ไม่มีโครงการอนุรักษ์ใดที่จะประสบความสำเร็จได้ นอกเสียจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ จะได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้นๆ และใช้อย่างชาญฉลาด ให้เกิดผลดีในทุกๆ ด้านต่อสังคมมนุษย์ และควรใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลายๆ ด้านในเวลาเดียวกัน

7. อัตราการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน จะเป็นที่ใดก็ตาม ยังไม่อยู่ในระดับที่จะพุงซึ่งฐานะความอยู่ดีกินดีโดยทั่วถึงได้ เนื่องจากการกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรยังเป็นไปโดยทั่วถึง

8. การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบท ความมั่งคั่งสุขสมบูรณ์ของประเทศนี้ ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นๆ ของประเทศนั้นๆ

9. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติใดๆ ด้วยเหตุใดก็ตาม เท่ากับเป็นการทำลายความสวัสดีของมนุษย์ อย่างไรก็ดี มนุษย์จะต้องยอมรับว่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติได้เกิดขึ้นอยู่ทุกหนทุกแห่งที่มีการใช้ทรัพยากรนั้นๆ อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

10. การดำรงชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ ซึ่งต่างก็เกิดขึ้นมาจากทรัพยากรอื่นๆ เช่น ดิน น้ำ อีกทอดหนึ่ง กำลังงานของมนุษย์ ตลอดจนการอยู่ดีกินดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ขึ้นอยู่กับคุณค่าของอาหารที่เราบริโภค นอกจากปลาและอาหารทะเลอื่นๆ แล้วอาหารทุกอย่างจะเป็นผัก ผลไม้ ถั่ว งา ข้าว หรือในรูปแบบของนม เนื้อสัตว์ อันเป็นผลผลิตจากพืชที่สัตว์บริโภคเข้าไป ล้วนเกิดขึ้นมากจากดินทั้งสิ้น

11. มนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติ และเชื่อในความเป็นไปตามธรรมชาติ มนุษย์นำเอาวิทยาการต่างๆ มาช่วยหรือบรรเทากระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติได้ แต่มนุษย์ไม่สามารถจะนำสิ่งใดมาทดแทนธรรมชาติได้ทั้งหมดทีเดียวอย่างแน่นอน

12. การอนุรักษ์นอกจากจะเพื่อการอยู่ดีกินดีของมวลมนุษย์แล้ว ยังจำเป็นต้องอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อความอุดมสมบูรณ์และเป็นผลดีทางจิตใจด้วย เช่น การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ การอนุรักษ์สัตว์ป่าเพื่อความสวยงามและสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเป็นเกมกีฬา เป็นต้น

13. เป็นความจริงที่ว่า ประชากรของโลกเพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่ทรัพยากรธรรมชาติกลับลดน้อยถอยลงทุกที ไม่มีใครทราบได้ว่าการใช้ทรัพยากรในบั้นปลายนั้นจะเป็นอย่างไร อนาคตจึงเป็นสิ่งที่มืดมนถ้าหากทุกคนไม่เริ่มต้นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่นี้

เกษม (2544) ได้ให้แนวคิดว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้น เป็นการเก็บรักษาของที่หายากเอาไว้ ป้องกันการสูญเสีย และถ้ามีทรัพยากรอยู่แล้วก็ต้องหาทางให้มีใช้ตลอดไป เป็นการใช้ความต้องการ และประหยัดไว้เพื่อใช้ในอนาคต และได้กล่าวถึงหลักการอนุรักษ์ไว้ 3 ประเด็น คือ

1. ต้องใช้อย่างฉลาด หมายถึง การใช้ทรัพยากรแต่ละอย่างนั้นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลได้ผลเสีย ความขาดแคลนหรือความหายากในอนาคต และพิจารณาทางหลักเศรษฐศาสตร์ด้วย

2. ประหยัด (เก็บ รักษา สงวน) ของที่หายาก หมายถึงว่า ทรัพยากรใดที่มีน้อยหรือหายาก ควรอย่างยิ่งที่จะเก็บรักษาเอาไว้มิให้สูญหายไป บางครั้งถ้ามีของบางชนิดที่พอจะใช้ได้ ก็ต้องใช้ประหยัดอย่าฟุ่มเฟือย

3. หาวิธีการฟื้นฟูทรัพยากรที่ไม่ดีหรือเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น (ซ่อมแซมปรับปรุง) กล่าวคือ ทรัพยากรใดที่มีทรัพยากรใดที่มีสภาพล่อแหลมต่อการสูญเปล่าหรือจะหมดไป ต้องหาวิธีการปรับปรุงให้อยู่ในลักษณะที่ดีขึ้นแล้วค่อยๆ กลับมาใช้

ในการดำเนินการอนุรักษ์ทั้ง 3 ประเด็นนั้น ควรอย่างยิ่งที่จะได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. กำจัดการใช้ที่ไม่จำเป็นหรือมีแนวโน้มที่จะเกิดความสูญเปล่าขึ้น
2. ดูแลรักษาทรัพยากรที่หายากหรือมีน้อยให้อยู่ในสถานะที่มากพอเสียก่อน จึงจะให้ใช้ทรัพยากรนั้นๆ ได้
3. ผู้ใช้ทรัพยากรทั้งหลายควรตระหนักอยู่เสมอว่า ทรัพยากรแต่ละอย่างจะมีความสัมพันธ์ต่อกันยากที่จะแยกจากกันได้ ถ้ามีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดต่อทรัพยากรจะมีผลกระทบกระเทือนต่อทรัพยากรอีกอย่างหนึ่ง เป็นปัญหาลูกโซ่เสมอ
4. การเพิ่มผลผลิตของพื้นที่แต่ละแห่งควรจะต้องทำ
5. ต้องพยายามอำนวยให้สถานะต่างๆ ดีขึ้น

สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลานานที่สุด ทั้งนี้ต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และการใช้จะต้องไม่ให้เกิดขีดความสามารถอันจำกัดของมันตลอดถึงการกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย และหาวิธีการฟื้นฟูทรัพยากรที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ความหมายของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ตามมาตรา 33 มีใจความว่า “เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยตลอดถ้อยเพื่อรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า ก็กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” ที่ดินที่กำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้น จะต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง” (สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า, 2540)

อุทิศ (2537) ได้กล่าวถึงการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าของประเทศไทยว่าโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์หลักที่การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่า ซึ่งอาศัยประจำอยู่ในพื้นที่นั้นๆ และที่โยกย้ายเข้ามาอาศัยใหม่ตลอดไป หรือโยกย้ายเข้ามาพักพิงชั่วคราวในช่วงฤดูกลหรือบางเวลาเพื่อให้สัตว์ป่าเหล่านี้ได้อาศัยอยู่อย่างมีความสุขสมบูรณ์ สามารถแพร่ขยายพันธุ์เพื่อการดำรงพันธุ์และแพร่กระจายเข้าสู่พื้นที่ข้างเคียงหรือพื้นที่ส่วนอื่นของประเทศ อย่างไรก็ตามในการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ารัฐบาลยังมุ่งหวังผลประโยชน์ในด้านอื่นๆ ด้วยโดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. การอนุรักษ์พันธุ์พืชและสังคมพืชของโลกไว้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่างๆ มักประกอบด้วยสังคมพืชที่สำคัญหลายสังคมด้วยกัน บางสังคมพืชมีอยู่เฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น เช่น ป่าเต็งรัง ป่าสัก เป็นต้น ในแต่ละสังคมพืชยังประกอบด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด บางชนิดเป็นพันธุ์ไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจในด้านการปรับปรุงพันธุ์กรรมของพืชเกษตร ด้านเภสัชกรรม อาหาร สัตว์เลี้ยง เป็นต้น

2. การอนุรักษ์น้ำ ในประเทศแถบร้อน ป่าไม้ นับได้ว่ามีบทบาทอย่างยิ่งต่อการควบคุมการไหลของน้ำในลำห้วยลำธารและแม่น้ำ

3. การอนุรักษ์แหล่งความงามตามธรรมชาติเพื่อการนันทนาการ เนื่องจากการเพิ่มของประชากรและระบบเศรษฐกิจแผนใหม่ ทำให้พื้นที่ทางธรรมชาติโดยเฉพาะป่าไม้ถูกทำลายลงเป็นจำนวนมาก ประชาชนต้องทุ่มเทกับการทำงานมากขึ้น ก่อให้เกิดความเครียด และต้องการพักผ่อนทางธรรมชาติมากขึ้นด้วย เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งที่จะตอบสนองปัญหานี้ได้โดย

ดำเนินการในรูปแบบของศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่า นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนในชนบทด้วย

4. การอนุรักษ์ป่าในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีผลต่อการป้องกันภัยธรรมชาติ และก่อความสมดุลในระบบนิเวศน์

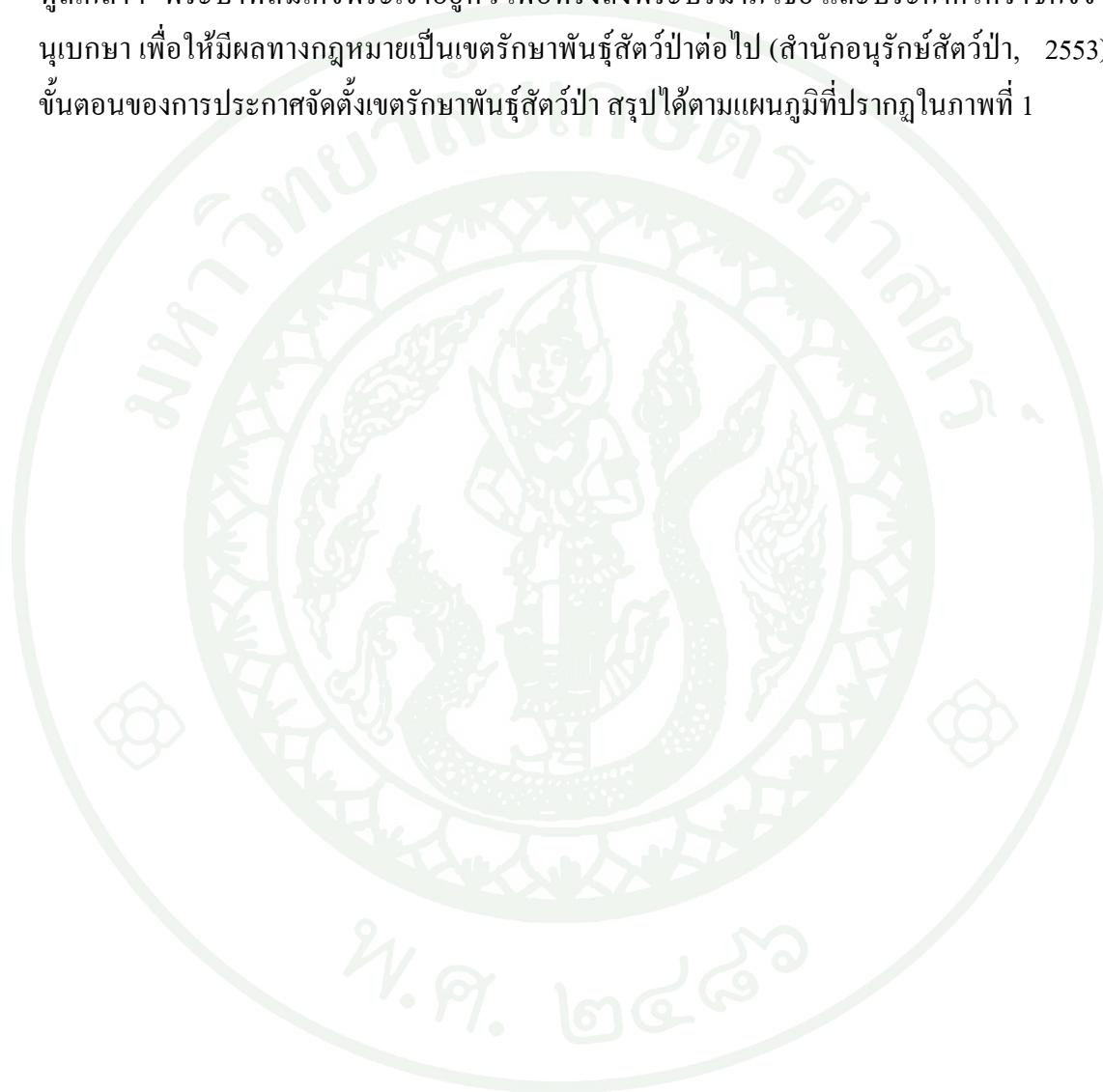
5. การอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติไว้เพื่อการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์พื้นที่ในรูปแบบของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ก่อให้เกิดโอกาสทางด้านการศึกษาดังกล่าว และยังมีประโยชน์ต่อการศึกษาในสายอื่นๆ ด้วย

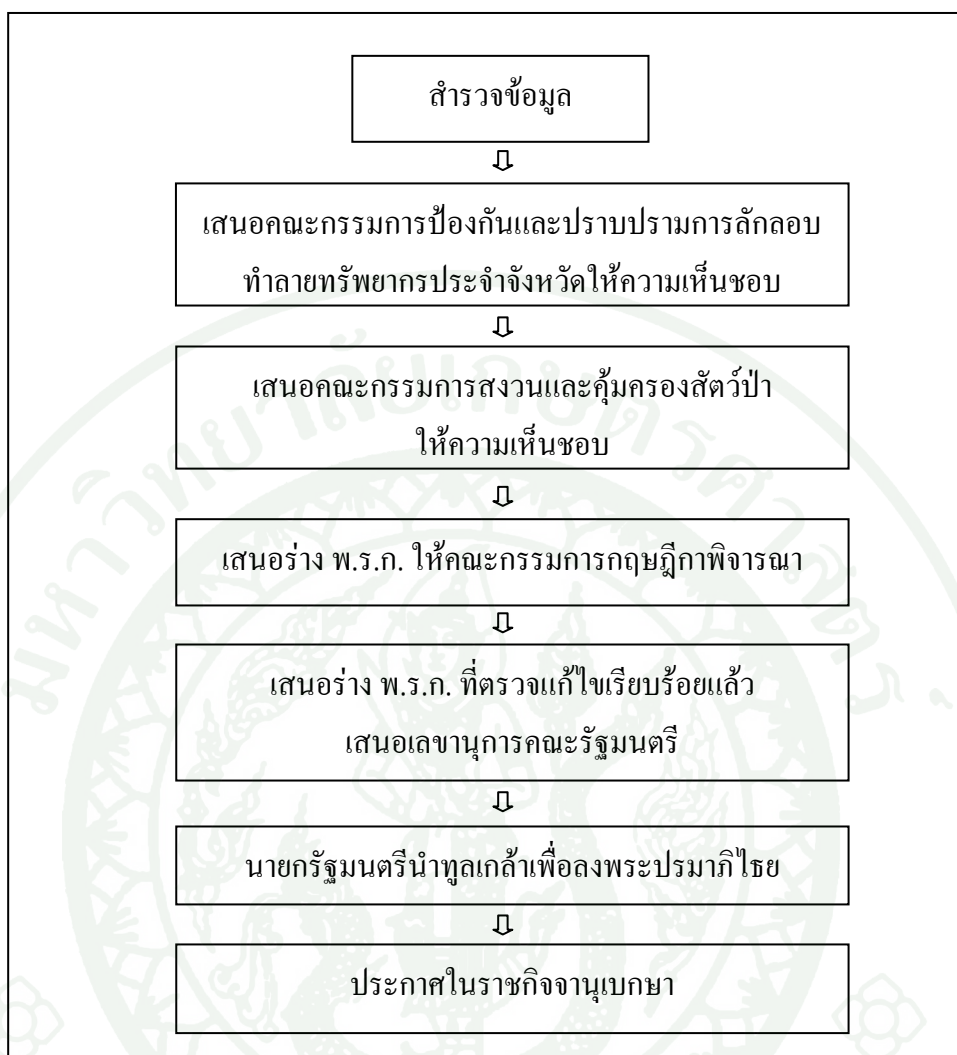
นอกจากนี้ยังมีหลักสำคัญในการพิจารณาเลือกพื้นที่ เพื่อจัดตั้งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ดังนี้

1. เป็นบริเวณที่มีสัตว์ป่าชุกชุมและมีสัตว์ป่าชนิดที่หายาก หรือชนิดที่กำลังจะสูญพันธุ์อาศัยอยู่
2. เป็นบริเวณที่เป็นแหล่งน้ำแหล่งอาหาร และหลบภัยของสัตว์ป่าอย่างเพียงพอ
3. เป็นบริเวณพื้นที่ป่าที่อยู่ห่างจากแหล่งชุมชนพอสมควร
4. มีสภาพป่าหลายลักษณะอยู่ในผืนเดียวกัน เช่น มีทั้งป่าดงดิบ ป่าโปร่ง ป่าไผ่ ป่าพรุ หุบเขาอยู่ร่วมกัน อันจะทำให้มีความหลากหลาย และสัตว์ป่าหลายชนิด
5. เป็นพื้นที่ที่ไม่อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

เมื่อปรากฏว่าพื้นที่ป่าบริเวณใด สมควรจัดตั้งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในบริเวณป่าดังกล่าว หากพบว่าลักษณะเข้าตามหลักการดังกล่าวข้างต้น และมีความเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จึงเสนอเรื่องให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ

พันธุ์พืช นำเรื่องเสนอคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากเห็นชอบก็เสนอขอความเห็นชอบจากกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พร้อมแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาที่ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศให้ราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้มีผลทางกฎหมายเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่อไป (สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า, 2553) ขั้นตอนของการประกาศจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สรุปได้ตามแผนภูมิที่ปรากฏในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ที่มา: สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า (2553)

ในส่วนของการห้ามและบทกำหนดโทษสำหรับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 (สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า, 2553) ได้มีบทบัญญัติห้ามสำหรับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และบทกำหนดโทษสำหรับการฝ่าฝืน ที่สำคัญดังนี้

1. ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองหรือมิใช่ หรือเก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า เว้นแต่จะกระทำเพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการและได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (มาตรา 36)

2. นอกจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นใด ซึ่งต้องเข้าไปปฏิบัติการตามหน้าที่ ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 37)

3. ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้ามมิให้ผู้ใดยึดถือครอบครองที่ดิน หรือปลูก หรือก่อสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือตัดโค่น แผ้วถาง เผา หรือทำลายต้นไม้ หรือพฤษชาติอื่น หรือขุดหาแร่ ดิน หิน หรือสัตว์เลื้อย หรือปล่อยสัตว์หรือสัตว์ป่า หรือเปลี่ยนแปลงทางน้ำ หรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมท้น เหือดแห้ง เป็นพิษ หรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่า ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษา หรือบำรุงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่อการเพาะพันธุ์ การศึกษาหรือการวิจัยทางวิชาการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษา หรือการพักอาศัย หรืออำนวยความสะดวกหรือให้ความรู้แก่ประชาชน ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ หรือกรมประมง แล้วแต่กรณีกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ (มาตรา 38)

4. ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 36 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 53)

5. ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 38 หรือมาตรา 42 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีหรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าผู้ใดกระทำผิดตามมาตรา 38 ถ้าปรากฏว่าผู้นั้นได้ยึดถือครอบครอง ทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่านั้นได้ (มาตรา 54)

6. บรรดาอาวุธ เครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ที่บุคคลได้มาหรือได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือมีไว้ในเนื่องในการกระทำความผิดตามมาตรา 16 มาตรา 36 มาตรา 41 หรือมาตรา 42 วรรคสอง ให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่ (มาตรา 57)

ข้อควรปฏิบัติสำหรับผู้เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีดังนี้

1. ไม่นำอาวุธหรือเครื่องมือสำหรับการล่าสัตว์เข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
2. ไม่นำวัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง ประทัด หรือสิ่งอื่นที่เป็นอันตรายแก่สัตว์ป่า เข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
3. ไม่นำยานพาหนะ สัตว์พาหนะ หรือสัตว์เลี้ยงเข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
4. ไม่กระทำการใดๆ อันจะก่อให้เกิดเพลิงไหม้ขึ้น
5. ไม่ส่งเสียงอื้อฉาว หรือกระทำการใดๆ อันจะทำให้สัตว์ป่าตกใจ
6. ไม่เข้าไปหรืออยู่ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ตกจนถึงพระอาทิตย์ขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
7. เดินทางเข้าและออกตามเส้นทางที่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำอยู่

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี แต่เดิมได้ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อยู่ในความควบคุมของป่าไม้เขตศรีราชา ต่อมา มีการจัดตั้งฝ่ายจัดการสัตว์ป่า กองบำรุงกรมป่าไม้ ขึ้นจึงได้ร่วมมือกับสมาคมต่าง ๆ อาทิ สมาคมนิยมไพร พิจารณาประกาศให้ป่าเขาเขียว และป่าเขาชมภู่ ซึ่งเป็นป่าผืนสุดท้ายของจังหวัดชลบุรีเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ มีพระราชกฤษฎีกา กำหนดที่ดินบริเวณป่าเขาเขียวและเขาชมภู่ในท้องที่ตำบลหนองรี ตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ตำบลบางพระ ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา ตำบลหนองขี้ชาวก ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 144.7 ตร.กม. (ประมาณ 90,437.5 ไร่) ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 91 ตอนที่ 114 เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2517 พื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาเขียว - เขาชมภู่ ประกอบด้วยพื้นที่ 3 ส่วน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550) คือ

1. ป่าสงวนแห่งชาติเขาเขียว ท้องที่ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา ตำบลหนองขี้ชาวก ตำบลบ้านบึง และตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง ตำบลหนองรี ตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2517 โดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 56 ตอนที่ 43 ราชกิจจานุเบกษา วันที่ 25 พฤษภาคม 2508 เนื้อที่ประมาณ 56,625 ไร่

2. ป่าสงวนแห่งชาติเขาชมภู่ ท้องที่ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง และตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2516 โดยกฎกระทรวงฉบับที่ 595 เล่มที่ 90 ตอนที่ 142 วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 ราชกิจจานุเบกษา วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 เนื้อที่ประมาณ 28,589 ไร่

3. ส่วนผนวกป่าเขาเจ็ดยักษ์และป่าเขาคันทรง ท้องที่ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เนื้อที่ประมาณ 6,223.5 ไร่ พื้นที่บางส่วนผนวกอยู่ในพื้นที่ของศูนย์เกษตรกรรมทหารเรือ

ที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขชมวก

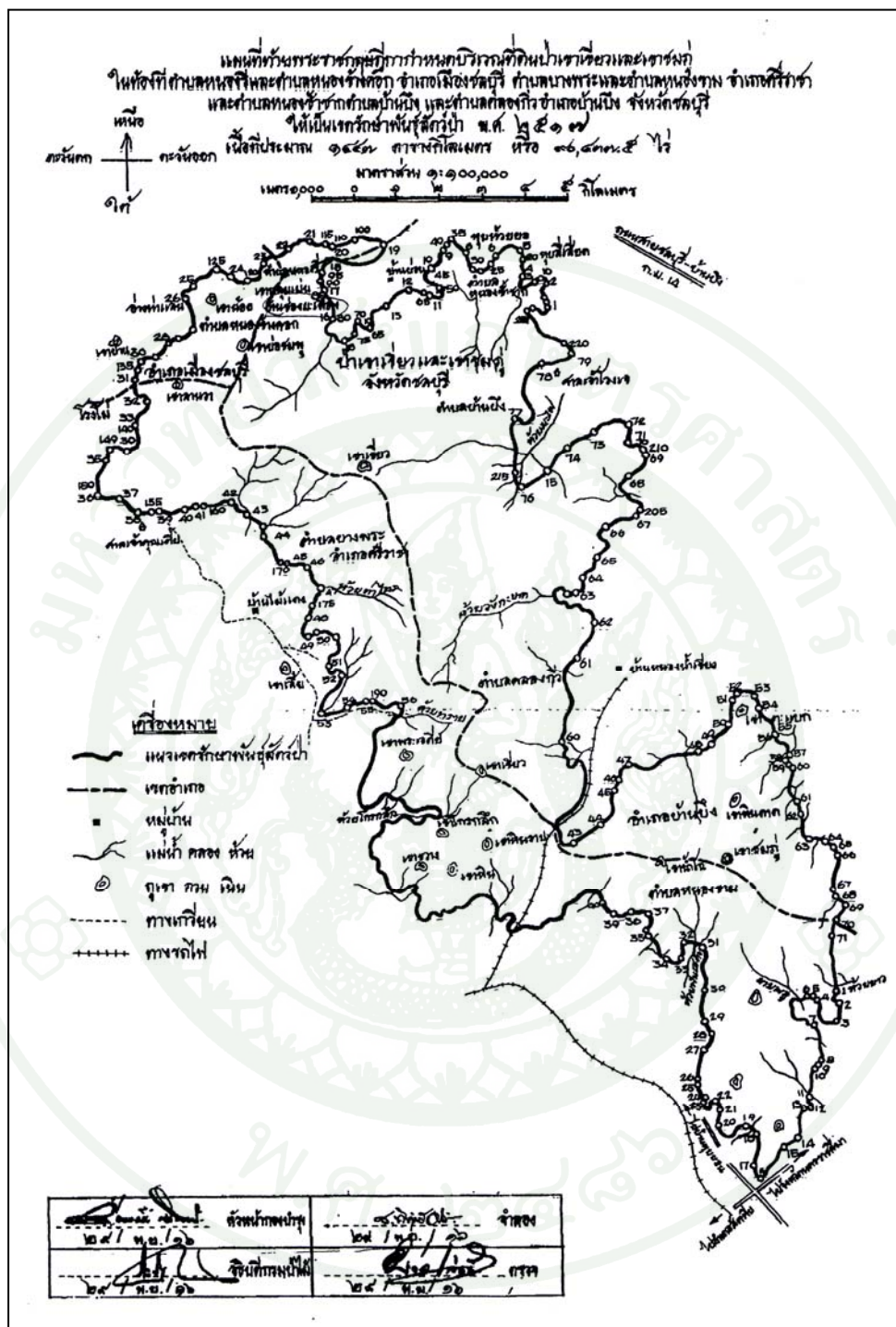
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขชมวก ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลหนองรีและตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี ตำบลบางพระและตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา และตำบลหนองขี้ชากร ตำบลบ้านบึงและตำบลคลองกิ่ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ระหว่างเส้นละติจูดที่ 13° ถึง 14° ตะวันออก และเส้นลองจิจูดที่ 101° ถึง 102° เหนือ ตามภาพที่ปรากฏในภาพที่ 2 มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	จรดถนนสายบ้านบึง – ชลบุรี
ทิศตะวันออก	จรดถนนสายสัทธิบ – ฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	จรดถนนสายหุบบอน – ศรีราชา
ทิศตะวันตก	จรดถนนสาย By Pass ชลบุรี – ศรีราชา

ปัจจุบันเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขชมวก มีหน่วยพิทักษ์ป่าถาวร 6 หน่วย คือ

1. หน่วยพิทักษ์ป่าบ้านเหลียง
2. หน่วยพิทักษ์ป่าเขาลานวา
3. หน่วยพิทักษ์ป่าอ่างช้างน้ำ
4. หน่วยพิทักษ์ป่ามาบลำบิด
5. หน่วยพิทักษ์ป่าเขาช่องลม
6. หน่วยพิทักษ์ป่าห้วยหาดทราย

นอกจากนี้ยังมีหน่วยพิทักษ์ป่าย่อย ซึ่งจัดตั้งตามจุดต่อแหลมต่อการอนุรักษ์ตามสภาวะปัจจุบันอีก 2 หน่วย คือ หน่วยพิทักษ์ป่าช่องมะเฟืองและหน่วยพิทักษ์ป่าห้วยออ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550)

ภาพที่ 2 แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าเขาเขียวและเขาชมภู

ที่มา: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2550)

สภาพภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ มีลักษณะเป็นภูเขาสูงชัน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนแรกระดับความสูงมากกว่าเรียกว่า เขาเขียว และอีกตอนหนึ่งซึ่งมีระดับความสูงต่ำกว่าเรียกว่า เขาชมัญญ์ ยอดที่สูงที่สุดมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 789 เมตร ซึ่งจากสภาพภูมิประเทศของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ ที่เป็นเขาสูงสลับซับซ้อนกันและสภาพป่าที่ยังคงสมบูรณ์อยู่ จึงเป็นต้นกำเนิดของลำน้ำหลายสายที่ไหลไปรวมกันในอ่างเก็บน้ำบางพระ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดของภาคตะวันออกและอ่างเก็บน้ำ เขาค้อ ซึ่งอ่างเก็บน้ำทั้งสองแห่งสามารถที่จะจ่ายน้ำหล่อเลี้ยงจังหวัดชลบุรีได้ทั้งหมดรวมตลอดถึงจังหวัดใกล้เคียงบางส่วนด้วย (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550)

สภาพภูมิอากาศ

ภูมิอากาศของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมัญญ์โดยทั่วไปเป็นภูมิอากาศแบบเขตร้อน โดยได้รับอิทธิพลของลมมรสุมชายฝั่งตะวันออก ซึ่งฤดูกาลแบ่งเป็น 3 ฤดู คือ

ฤดูฝน เริ่มจากเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนในแต่ละปีขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมทะเลตะวันออก อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 28.4 องศาเซลเซียส

ฤดูหนาว เริ่มจากเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 26.7 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อน เริ่มจากเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 29.5 องศาเซลเซียส

โดยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีเท่ากับ 1,298.8 มิลลิเมตร สูงสุดเท่ากับ 281.7 มิลลิเมตร และต่ำสุด 4.7 มิลลิเมตร ในเดือนกันยายนและธันวาคมตามลำดับ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550)

สภาพธรณีวิทยา

พื้นที่ของจังหวัดชลบุรีประกอบด้วยที่ราบชายฝั่งทะเล ที่ราบระหว่างกลุ่มเขา ซึ่งมักเป็นลอนสูงต่ำ และพื้นที่ภูเขาประกอบด้วยกลุ่มทิวเขาทางตัวต่างทิศทางกัน 2 แนว แนวแรกอยู่ทางทิศตะวันตกจะวางตัวไปในแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ ทิวเขาแหลมฉบัง เขาพุง เขาเขียวและชมภู่ซึ่งต่อ แนวลงมาทางตอนใต้ของอ่าวพัทยา อีกแนวหนึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกวางตัวไปในแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ เขาใหญ่ เขาชะอางคล่อมกลองเขาเจ้า และเขาคลองมะเคื่อ ซึ่งต่อแนวลงมาทางใต้ถึงเขาตะเกาคว่าในเขตจังหวัดระยอง ลักษณะเด่นของธรณีวิทยาโครงสร้างของจังหวัดชลบุรีรวมถึงภาคตะวันออกทั้งหมด คือ รอยเลื่อน (Fault) และชั้นหินคดโค้ง (Fold) ซึ่งจากข้อมูลที่มีอยู่ทำให้เชื่อว่าการเคลื่อนไหวยกตัวของหินทำให้เกิดมีการคดโค้งของชั้นหินและมีการเลื่อนตัวเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550)

ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่

พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่มีพื้นที่ทั้งหมด 90,437 ไร่ หรือ 144.70 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคตะวันออกโดยอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 40.01 หรือประมาณ 57.90 ตารางกิโลเมตร รองลงมาอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1เอ ชั้นที่ 3 และชั้นที่ 1 บี คิดเป็นร้อยละ 34.69, 25.29 และ 0.01 หรือเป็นพื้นที่ประมาณ 50.20, 36.60 และ 0.04 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ โดยชั้นคุณภาพลุ่มน้ำแต่ละชั้นมีค่านิยามและมาตรการควบคุมการใช้ที่ดิน ดังนี้

1. พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 หมายถึง พื้นที่ภายในลุ่มน้ำที่ควรจะต้องสงวนรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารโดยเฉพาะ เนื่องจากมีลักษณะและสมบัติที่อาจมีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้ง่ายและรุนแรง ไม่ว่าพื้นที่จะมีป่าหรือไม่มีป่าปกคลุมก็ตาม ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 จะแบ่งออกเป็น 2 ระดับชั้นย่อย คือ

1.1 พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1เอ หมายถึง พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ที่ยังคงมีสภาพป่าสมบูรณ์ปรากฏอยู่ในปี พ.ศ.2528 ซึ่งจำเป็นต้องสงวนรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารและเป็นทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ

1.2 พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 บี หมายถึง พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 ซึ่งสภาพป่าส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้ถูกทำลาย ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงไปเพื่อพัฒนาการใช้ที่ดินรูปแบบอื่นก่อนหน้าปี พ.ศ.2528 และการใช้ที่ดินหรือการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ที่ดำเนินการไปแล้วจะต้องมีมาตรการควบคุมเป็นพิเศษ

2. พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 หมายถึง พื้นที่โดยลักษณะทั่วไปมีคุณภาพเหมาะต่อการเป็นต้นน้ำลำธารในระดับรองลงมา และสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อกิจการที่สำคัญได้ เช่น การทำเหมืองแร่ เป็นต้น

3. พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 หมายถึง พื้นที่โดยทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งกิจการทำไม้เหมืองแร่และปลูกพืชกิจกรรมประเภทไม้ยืนต้น (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550)

การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียวเขาชมภู่

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ปรากฏบนภาพถ่ายดาวเทียมเป็นพื้นที่อนุรักษ์แห่งเดียวที่ล้อมรอบด้วยพื้นที่เกษตรกรรม เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่สำคัญของจังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ต้นน้ำที่สำคัญของภาคตะวันออก นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนโดยทั่วไป

การจำแนกประเภทการใช้ที่ดินอ้างอิงผลจากการแปลตีความข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมสีผสม LANDSAT5-T มาตราส่วน 1:50,000 ระหว่างเลขที่ 5135 I 5235 III และ 5235 IV บันทึกถ่ายทำข้อมูลเมื่อปี พ.ศ. 2543 พื้นที่จำแนก ได้แก่ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขาชมภู่ โดยมีพื้นที่ตอนเหนือขยายไปจนถึงทางหลวงหมายเลข 334 (ชลบุรี-บ้านบึง-ระยอง) ทิศตะวันออกเป็นทางหลวงจังหวัดหมายเลข 331 (บ้านบึง-บางละมุง) ทิศใต้จรดนิคมอุตสาหกรรมชลบุรี ทิศตะวันตกจรดเขาตะแบก อ่างเก็บน้ำหนองค้อ และทางด่วนมอเตอร์เวย์สายเลี้ยวเมืองชลบุรี

ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสามารถจำแนกประเภทการใช้ที่ดินออกได้เป็น 7 ประเภท คือ ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง ป่าเสื่อมโทรม สวนป่า พื้นที่เกษตรกรรม แหล่งน้ำ และพื้นที่ใช้ประโยชน์อื่น ๆ

1. ป่าเบญจพรรณ (Mixed deciduous forest) ป่าชนิดนี้พบกระจายทั่วไป โดยเฉพาะเชิงเขาและบริเวณเนินเขา ได้แก่ เขาไม้แดง เขาตาดิน เขาพระเจดีย์ เขาขวาง เขาหิน เขาตะแบก เขาชมภูโป่ง เขาน้ำโจน และเขาหินลาด เป็นต้น มีความสูงของพื้นที่ระหว่าง 220-550 ม.รทก. ปรากฏเป็นสีเหลืองถึงส้มอ่อนบนภาพถ่ายดาวเทียม บางแห่งบริเวณใกล้ชุมชนจะเกิดไฟไหม้บ่อยครั้งในฤดูแล้ง (มกราคม-กุมภาพันธ์) ป่าเบญจพรรณมีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 49.50 หรือคิดเป็นพื้นที่ 71.63 ตารางกิโลเมตร

2. ป่าดิบแล้ง (Dry evergreen forest) สังคมพืชป่าชนิดนี้พบอยู่ตามบริเวณริมน้ำร่องเขาที่มีความชื้นและบริเวณยอดเขาที่มีความสูงมากๆ เช่น เขาเขียว (698 ม.รทก.) เขาชมภู (733 ม.รทก.) เขางาม เขาตะแบก เขาขวาง เขามาบเอียง เขาตาดิน และเขามาบลำบิด เป็นต้น สภาพป่าดิบแล้งเริ่มมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปรากฏร่องรอยของไฟป่า และสภาพแวดล้อมใกล้เคียงเปลี่ยนแปลงไปมาก กลุ่มพันธุ์ไม้พื้นล่าง ไม้เถา และอื่นๆ อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมและลดน้อยลงเนื่องจากความชื้นในพื้นที่ป่าลดลงในขณะที่อุณหภูมิโดยรอบสูงในช่วงเวลาที่ยาวนานกว่าเดิม ป่าดิบแล้งพบว่ามีจำนวนร้อยละ 29.30 คิดเป็นร้อยละ 42.39 ตารางกิโลเมตร

3. ป่าเต็งรัง (Dry deciduous dipterocarp forest) เป็นสังคมพืชป่าที่พบเป็นกลุ่มหรือหย่อมเล็กๆ ในพื้นที่ที่มีความลึกของดินตื้น มักพบหินโผล่สลับกันไป ความสูงของพื้นที่ไม่มากนัก ประมาณ 230 ม.รทก. เช่น เขาหุบเสียด และหินเขาหลังหน่วยพิทักษ์ป่าอ่างช้างน้ำ เป็นต้น สังคมพืชป่าเต็งรังนี้ไม่ติดต่อกันเป็นผืนต่อเนื่องกันและไม่มีความคล้ายคลึงกับสภาพป่าเต็งรังที่สมบูรณ์ที่พบในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยทั่วไป ดังจะพบได้เด่นในสังคมป่าเต็งรังเพียงไม่กี่ชนิด ในที่นี้จะพบว่าเป็นกลุ่มไม้รัง (*Shorea siamensis* Mig) เป็นไม้เด่น กลุ่มของไม้รังพบว่ามีประมาณร้อยละ 0.12 ของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือประมาณ 0.18 ตารางกิโลเมตร

4. ป่าเสื่อมโทรม (Disturbed forest) การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้พบอยู่ตามรอยต่อระหว่างแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ติดกับพื้นที่ทำกินของราษฎร ส่วนมากเป็นการนำไม้ผลเข้ามาปลูกแซมในพื้นที่ ได้แก่ มะม่วง มะพร้าว ขนุน มะขามเทศ พุทรา กล้วย เป็นต้น เป็นพื้นที่ที่ราษฎรข้างเคียงเคยใช้ชื่อยู่นาน ปัจจุบันบางแห่งเริ่มมีการทดแทนของพืชป่าบางชนิด พื้นที่ป่าเสื่อมโทรมมีจำนวนร้อยละ 6.01 ของพื้นที่ทั้งหมด คือคิดเป็นร้อยละ 8.69 ตารางกิโลเมตร

5. สวนป่า (Forest plantation) อำเภอบ้านบึงเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดชลบุรี ที่พบว่ามี การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกป่าจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพบกระจายอยู่ในเขตอำเภออื่นๆ เช่นกัน ดังนั้น พื้นที่บางแห่งบริเวณเขตติดต่อกับพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จึงพบว่าการปลูก ป่าขึ้น ไม่สำคัญที่นำมาปลูกคือ ยูคาลิปตัส (*Eucalyptus camaldulensis*) พื้นที่สวนป่ามีจำนวน ร้อยละ 0.26 ของพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือประมาณ 0.38 ตารางกิโลเมตร

6. แหล่งน้ำ (Water bodies) แหล่งน้ำที่พบบริเวณรอบๆ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำแนก ได้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการใช้สอย อุปโภค-บริโภค ของราษฎร และบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งส่วนมาก เป็นปลา โดยทั่วไปจะพบอ่างน้ำ บ่อน้ำโดยรอบหรือติดแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ทั้งนี้เนื่องจาก พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ปายังมีพืชไม้ป่าที่หนาแน่น เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ ราษฎรจึงมัก สร้างบ่อหรือพัฒนาแหล่งน้ำเดิมเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง พื้นที่แหล่งน้ำที่พบมีจำนวนน้อย เพียงไม่ถึงร้อยละ 1 หรือประมาณ 0.13 ตารางกิโลเมตร

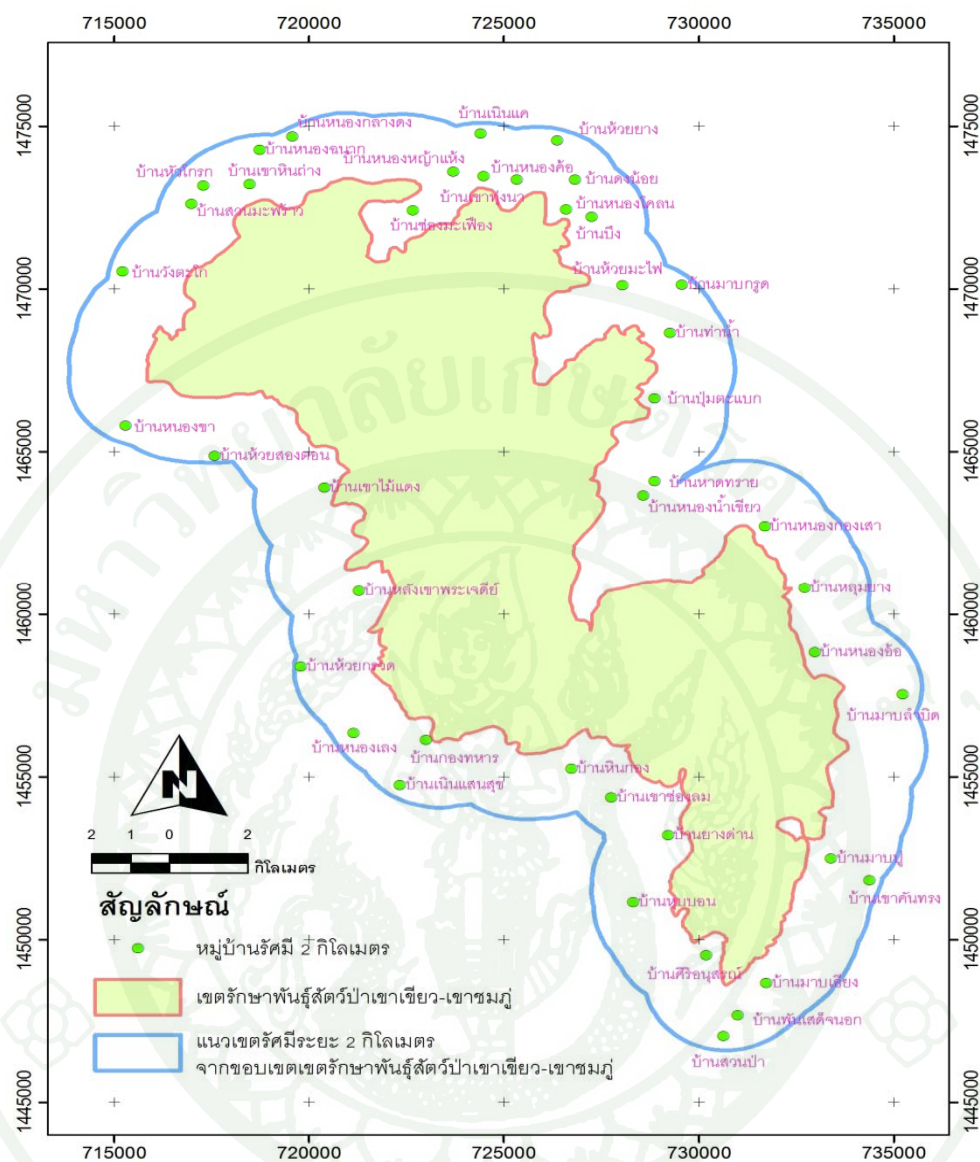
7. พื้นที่อื่นๆ (Other landuse) พื้นที่ใช้ประโยชน์เพื่อการอื่น ได้แก่ สุสาน พื้นที่รกร้าง วางเปล่า พื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน พบว่ามีจำนวนร้อยละ 0.39 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือ คิดเป็น 0.56 ตารางกิโลเมตร (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550)

ข้อมูลพื้นที่ที่ทำการศึกษา

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของราษฎร

จากข้อมูลในรายงานแผนแม่บทการจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2550) ได้สำรวจจำนวนประชากร สภาพเศรษฐกิจ และ สังคมของราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณโดยรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ จังหวัด ชลบุรี ซึ่งรวบรวมจากแบบสำรวจ กชช. 2 ก. และสำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี (2553) พอสรุปได้ ดังนี้

1. ราษฎรที่อาศัยอยู่รายรอบบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ ในแนวรัศมี รอบแนวเขต 2 กิโลเมตร ประกอบด้วย 43 หมู่บ้าน โดยมีจำนวนครัวเรือนทั้ง 43 หมู่บ้าน รวม ทั้งสิ้น 6,419 ครัวเรือน แสดงในภาพที่ 3 และตารางที่ 1

ภาพที่ 3 แผนที่หมู่บ้านรายรอบแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมภู่แนวรัศมี 2 กิโลเมตร

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร (2541)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน
1. บ้านสวนป่า	231	23. บ้านเขาทุ่งนา	171
2. บ้านศิริอนุสรณ์	260	24. บ้านเนินแค	138
3. บ้านหุบบอน	161	25. บ้านหนองค้อ	173
4. บ้านยางดำน	247	26. บ้านห้วยยาง	137
5. บ้านเขาช่องลม	158	27. บ้านดงน้อย	163
6. บ้านหินกอง	263	28. บ้านหนองโคลน	124
7. บ้านเนินแสนสุข	129	29. บ้านบึง	247
8. บ้านกองทหาร	172	30. บ้านห้วยมะไฟ	143
9. บ้านหนองเลง	122	31. บ้านมาบกรูด	151
10. บ้านห้วยกรวด	199	32. บ้านทำน้ำ	154
11. บ้านหลังเขาพระเจดีย์	99	33. บ้านปุมตะแบก	132
12. บ้านเขาไม้แดง	107	34. บ้านหาดทราย	244
13. บ้านห้วยสองตอน	121	35. บ้านหนองน้ำเขียว	156
14. บ้านหนองข่า	104	36. บ้านหนองกองเสา	167
15. บ้านวังตะโก	72	37. บ้านหลุมยาง	153
16. บ้านสวนมะพร้าว	54	38. บ้านหนองอ้อ	207
17. บ้านหัวโกรก	50	39. บ้านมาบลำบิด	141
18. บ้านเขาหินถ่าง	50	40. บ้านมาบปู้	153
19. บ้านหนองฉนาก	50	41. บ้านเขาคันทรง	231
20. บ้านหนองกลางดง	93	42. บ้านมาบเอียง	112
21. บ้านหนองหญ้าแห้ง	152	43. บ้านพันเสด็จนอก	161
22. บ้านช่องมะเฟือง	67		

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี (2553)

2. การใช้ประโยชน์ที่ดินและป่าไม้ ประชากรส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวพันกับป่า ซึ่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ ได้แก่ การแผ้วถางทำลาย ป่าขยายพื้นที่ทำไร่ การลักลอบตัดไม้ นำมาใช้ประโยชน์ และล่าสัตว์เพื่อการค้าและบริโภค โดยหมู่บ้านที่มีปัญหาค่อนข้างรุนแรง ได้แก่ บ้านหนองรี บ้านบึง บ้านหนองข้างคอก บ้านห้วยกุ่ม หมู่บ้านที่มีปัญหาหอรองลงมา คือ บ้านหนองผักนึ่ง บ้านห้วยมะไฟ

3. อาชีพและรายได้ อาชีพส่วนใหญ่ของราษฎรจะประกอบอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก โดยมีลักษณะเป็นการปลูกพืชระยะสั้น ระยะยาว พืชที่ปลูก ได้แก่ พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด ถั่วลิสง เงาะ มังคุด ทุเรียน เป็นต้น การทำประมง และสัตว์เลี้ยง ได้แก่ สุกร เป็ด ไก่

4. สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ สิ่งบริการพื้นฐานสำหรับหมู่บ้าน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ระบบประปาหมู่บ้าน สถานีอนามัย โรงเรียน เป็นต้น ส่วนใหญ่จะมีครบถ้วนทุกหมู่บ้าน สำหรับสภาพที่อยู่อาศัยโดยส่วนใหญ่ของทุกหมู่บ้านค่อนข้างจะถาวร เนื่องจากได้ตั้งหลักแหล่งมานาน

5. การศึกษา การบริการของรัฐทางการศึกษาเข้าถึงหมู่บ้าน รวมทั้งการฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ทางด้านต่างๆ โดยประชากรส่วนใหญ่จะจบการศึกษาก่อนจบมัธยมศึกษา

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาถึงผลงานวิจัยต่างๆ ที่มีผู้ทำการศึกษาในอดีตสามารถนำไปจัดบางประการ มาเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ มีดังนี้

กอบกุล (2520) ได้ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้นุกรุกที่ดินป่าสงวนในเขตสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช พบว่า พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาเชื่อมโยงสู่ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเกษตรกรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและมีการว่างงานตามฤดูกาล จึงหันมาทำงานอาชีพเสริมอย่างอื่น เช่น รับจ้าง คายหญ้า ตัดต้นไม้ เผาถ่าน หรือบางครั้งก็ตัดไม้เผาถ่านเอาไว้อขายเอง มยุรี (2527) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ต่อการทำลายป่าในป่าสาธิตแม่หวด อำเภองาว จังหวัดลำปาง ในด้านรายได้ และอาชีพป่าไม้พบว่า การรับจ้างทำงานในสวนป่า รับจ้างตัดไม้ ตัดไม้ไผ่ และเก็บผลผลิตจากป่า

เช่น หน่อไม้ และพืชผักกินได้ชนิดต่างๆ ส่งผลกระทบในด้านการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ณรงค์ศักดิ์ (2535) ทำการศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคมและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตบริเวณรอบนอกเขตพื้นที่จากการดำเนินงานโครงการพัฒนาออยตุง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยลักษณะการประกอบอาชีพทางการเกษตรมีผลต่อรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่โครงการในส่วนของ สมมิตร (2535) ทำการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรในป่าโครงการกระยาเลยหินลับ-ลำพระเพลิง (นม.8) จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ราษฎรสมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพด และทำนาเป็นอาชีพหลักราษฎรมีการหารายได้พิเศษเพิ่มจากการออกไปรับจ้างในตัวเมืองนอกฤดูกาลเพาะปลูก การค้าขาย รับจ้างตัดไม้เผาถ่าน และเก็บหาของป่ามีการใช้ประโยชน์จากป่า เช่น การใช้ไม้ฟืน และถ่าน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ป่าไม้ถูกทำลาย

สวัสด์ (2525) ได้ทำศึกษาความต้องการของเกษตรกรจังหวัดเชียงราย พบว่าการที่จะเพิ่มผลผลิตและรายได้จะต้องขยายเนื้อที่เพาะปลูกออกไปโดยทำการบุกรุกแผ้วถางป่าที่อยู่ใกล้เคียงโดยสอดคล้องกับมยุรี (2527) ที่ศึกษาผลกระทบของการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ต่อการทำลายป่าในป่าสาธิตแม่หวด อำเภอวัง จังหัดลำปาง พบว่า เนื่องจากประชากรมีรายได้ต่ำรายจ่ายสูง มีส่วนในการทำลายป่าไม้ โดยมีรายได้เพิ่มจากผลิตผลจากป่า ในขณะที่ อมราวดี (2528) ได้ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สรุปได้ว่าประชากรที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมีความคิดในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่แตกต่างกัน ในด้านรายได้ของครัวเรือนต่อผลการบุกรุกหรือไม่บุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ไม่ พบว่าราษฎรมีรายได้สูงหรือต่ำก็บุกรุกพื้นที่ป่าเหมือนกัน เพื่อหารายได้เสริมจากการตัดไม้ขาย ซึ่งเป็นวิธีที่หารายได้รวดเร็วว่าการประกอบอาชีพอื่น ศิริชัย (2537) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านรายได้พบว่ารายได้ไม่สามารถที่จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้

วรารณ (2533) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนบ้านคำขาม ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ทำกิน ต่อการทำลายทรัพยากรป่าไม้ ผล คือปัจจัยทั้งสองประการเป็นอิสระต่อกัน คือ ไม่ว่าราษฎรจะมีที่ดินมากหรือน้อยก็มีการทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยที่ ณรงค์ศักดิ์ (2535) ที่ทำการศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตบริเวณรอบนอกเขตพื้นที่จาก

การดำเนินการในโครงการพัฒนาคอยตุง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่โครงการ ได้แก่ ขนาดพื้นที่ทำกิน ส่วนบริเวณนอกพื้นที่โครงการ ได้แก่ ลักษณะการถือครองที่ดิน บุญช่วย (2535) ที่ได้ทำการศึกษาผลกระทบของสภาพเศรษฐกิจสังคมและการใช้ประโยชน์ที่ดินของราษฎร ต่อการจัดการอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าราษฎรมีการถือครองที่ดินน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว ที่ดินส่วนใหญ่ขาดเอกสารสิทธิ์ในการถือครองราษฎรส่วนใหญ่มีความต้องการที่ทำกินเพิ่ม ในขณะที่ ศิริชัย (2537) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านปัจจัยขนาดพื้นที่ถือครองที่ดินกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่าจำนวนพื้นที่ที่ถือครองสูงหรือต่ำ ไม่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

มาโนชน (2528) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร ในพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำแจ้ห่ม อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมในการเพาะปลูกซึ่งหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษามีกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากที่ดินมากกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษา ส่วนอมราวดี (2528) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของราษฎรรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าไม่ว่าราษฎรที่มีการศึกษาสูงหรือต่ำมีความคิดเห็นในแง่ของการอนุรักษ์ทรัพยากรไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของวรารักษ์ (2533) ซึ่งพบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่ผลต่อการบุกรุกทำลายป่าไม้ ในชุมชนบ้านคำขาม ในด้านระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีผลต่อการบุกรุกทำลาย หรือไม่บุกรุกทำลายป่า และสุรินทร์ (2535) ที่ทำการศึกษาความคิดเห็นของราษฎรบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนก พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของประชากรไม่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนกแตกต่างกัน แต่ผลการศึกษาของศิริชัย (2537) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนกับทัศนคติมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น จะได้รับการถ่ายทอดและสามารถเข้าใจถึงหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้มากขึ้น

ลาวัลย์ (2528) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ได้รับสิทธิทำกินต่อการอนุรักษ์พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เนื่องจากส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในป่าเป็นเวลานานทำให้เห็นผลเสียของการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งแตกต่างกับผลการศึกษาของสุรินทร์ (2535) เรื่องความคิดเห็นของราษฎรบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรนก พบว่าระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานไม่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรนกแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีผลต่อการศึกษาศิริชัย (2537) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน ไม่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ชัยรัตน์ (2533) ได้ศึกษาทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้บ้านโคกไม้แดง-หัวกระสัง อำเภอบะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ และหมู่บ้านใกล้เคียง พบว่า โดยทั่วไปสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้จะมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ สำหรับผู้ที่มิมีทัศนคติไม่ดีจะพบในกลุ่มผู้มีอาชีพรับจ้าง และสำหรับสมาชิกหมู่บ้านใกล้เคียงที่มีหมู่บ้านป่าไม้ส่วนใหญ่มีทัศนคติไม่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีมีเพียงส่วนน้อย ซึ่งจะเป็นกลุ่มผู้ที่มีอายุมาก มีการศึกษาสูงกว่าประถมปีที่ 4 มีขนาดที่ดินถือครองมากกว่า 15 ไร่ และทำนา และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาก

บรรพต (2543) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม และทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง-ภูทอง จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในหมู่บ้าน โดยราษฎรที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านมาเป็นเวลานานจะมีทัศนคติในเชิงลบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นเพราะการอยู่ในพื้นที่เป็นเวลานาน ทำให้เกิดความเคยชินต่อการกระทำผิดที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และไม่สอดคล้องกับแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

บุญมี (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของคณะกรรมการบริหารและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาเดิม ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ในแต่ละปัจจัยมีผลต่อความคิดเห็น โดยมิตีระดับของความคิดเห็นที่ต่างกัน ทั้งในสถานภาพผู้ประสาน ผู้ปฏิบัติ และผู้ส่งเสริมเผยแพร่

ส่วนปัจจัยด้านประสบการณ์ส่วนบุคคลของคณะกรรมการการบริหาร และปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล ได้แก่ การติดตามข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากทางราชการและจากสื่อมวลชน การฝึกอบรมด้านทรัพยากรป่าไม้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ศักดิ์ดา (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรภายใต้โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ระยะเวลาตั้งถิ่นฐาน การเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนปัจจัยอื่นที่ไม่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

วิทพงษ์ และคณะ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำสวนสมรมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำสวนยางพาราโดยวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ได้แก่ อาชีพหลัก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความรู้ด้านป่าไม้และจำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับการทำสวนยางพารา อธิบายได้ว่าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ส่งผลให้เกิดการทำสวนยางพาราเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีความรู้ทางการเกษตรเป็นอย่างดี และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีมาก ทำให้มีแรงงานที่ทำการปลูกไม้ยางพาราเพิ่มมากขึ้นด้วย ส่วนปัจจัยอื่นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการทำสวนยางพารา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยใช้แนวทางการกำหนดตัวแปรที่ได้จากการตรวจสอบเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังปรากฏกรอบแนวคิดในการศึกษา ตามภาพที่ 4

ตัวแปรอิสระ (independent variable)

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ศาสนา
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
6. อาชีพหลัก
7. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น
8. รายได้ของครัวเรือน
9. จำนวนพื้นที่ถือครอง
10. การเข้ารับการฝึกอบรม
11. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตัวแปรตาม (dependent variable)

ความคิดเห็นของราษฎร
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

สมมติฐานในการศึกษา

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

1. เพศ ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน
2. อายุ ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน
3. ระดับการศึกษา ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน
4. ศาสนา ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน
6. อาชีพหลัก ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน
7. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน
8. รายได้ของครัวเรือน ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน
9. จำนวนพื้นที่ถือครอง ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

10. การเข้ารับการฝึกอบรม ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

11. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. แผนที่ทหารมาตราส่วนที่ 1:50,000 และแผนที่สังเขปแสดงบริเวณพื้นที่ที่ทำการศึกษา
2. แบบสัมภาษณ์ สำหรับใช้เก็บข้อมูลจากรายบุคคลตัวอย่าง
3. อุปกรณ์เครื่องเขียน
4. เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการ

การตรวจเอกสารและการสำรวจเบื้องต้น

1. ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการศึกษา ได้แก่ เอกสาร รายงานการวิจัย สถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา ซึ่งรวบรวมจากหน่วยงานราชการหรือเอกชนต่างๆ เช่น แผนแม่บทเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขาชมภู สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 2 (ศรีราชา) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และรายงานวิจัยที่ได้มีผู้ทำการศึกษไว้แล้ว

2. ทำการศึกษาสภาพพื้นที่โดยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจชุมชนในเขตพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขา- เขาชมภู กลุ่มเป้าหมายชุมชนที่อยู่รอบพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมภู

3. การตรวจค้นคว้าเอกสารและการใช้ แผนที่ทหารมาตราส่วนที่ 1:50,000 ประกอบกับการสำรวจหาหมู่บ้านที่ใช้ศึกษาเพื่อสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือน

การสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการใช้แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการและจากการดัดแปลงแบบสัมภาษณ์ของผู้ที่เคยศึกษางานวิจัยในด้านนี้ นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งคำถามในแบบสัมภาษณ์มีทั้งที่เป็นคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด สำหรับเนื้อหาแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ของราษฎร

ส่วนที่ 3 ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

แบบวัดความรู้เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มทั้งหมด 15 ข้อ โดยมีการให้คะแนนดังนี้ ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ในการแบ่งระดับความรู้ ถ้าได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ยถือว่ามีความรู้ระดับสูง และได้คะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยถือว่ามีความรู้ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้.

เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การสงวนและป้องกันทรัพยากรป่าไม้ การใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้มี่คำถามรวมทั้งหมด 30 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นมาตราเกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับดังนี้

คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ	คะแนน
มากที่สุด	น้อยที่สุด	5
มาก	น้อย	4
ปานกลาง	ปานกลาง	3
น้อย	มาก	2
น้อยที่สุด	มากที่สุด	1

การแบ่งระดับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มี่ 5 ระดับ โดยคำนวณระดับความกว้างของอันตรภาคชั้นของคะแนนความคิดเห็นดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายระดับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามระดับดังนี้

ระดับน้อยที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.80 หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อยที่สุด

ระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81-2.60 หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย

ระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61-3.40 หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระดับปานกลาง

ระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41-4.20 หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระดับมาก

ระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21-5.00 หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งลักษณะคำถามในส่วนนี้มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดโอกาสให้ผู้ตอบระบุประเด็นดังกล่าวได้อย่างอิสระ

การทดสอบแบบสัมภาษณ์

เมื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื้อหา ภาษาและถ้อยคำที่ใช้เพื่อการสื่อสารกับราษฎรโดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 2 ทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ (reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับ การตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านสวนมะพร้าว ตำบล ศรีราชาจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นหมู่บ้านใกล้เคียงกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวก จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability analysis) ของคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนของครัวเรือน โดยใช้วิธีการของ Cronbach's Alpha (วัฒนา, 2547) ดังนี้

$$\text{Cronbach' } \alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ

K = จำนวนข้อของแบบวัด

s_i^2 = ความแปรปรวน(variance) ของข้อที่ i

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม หรือแปรปรวนระหว่างผู้ตอบ

สำหรับคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ใช้วิธีของ Kuder – Richardson 20 โดยใช้สูตร KR-20 (วัฒนา, 2547) ดังนี้

$$\text{KR-20} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum_{i=1}^k p_i q_i}{S_p^2} \right]$$

เมื่อ

K = จำนวนข้อของแบบวัด

$p_i q_i$ = สัดส่วนของการตอบถูกและผิดของข้อที่ i ตามลำดับ

S_p^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม หรือ ความแปรปรวนระหว่างผู้ตอบ

ทั้งนี้ การหาความน่าเชื่อถือ ของคำถามเกี่ยวกับความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ใช้วิธีการของ Kuder – Richardson 20 มีค่าความเชื่อมั่น 0.69 (ตารางผนวกที่ 1) และคำถามเกี่ยวกับ

ความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยวิธีการของ Cronbach Alpha มีค่าความเชื่อมั่น 0.85 (ตารางผนวกที่ 2)

การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการสุ่มเลือกหมู่บ้านตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 8 หมู่บ้าน จากจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 43 หมู่บ้าน โดยแบ่งหมู่บ้านที่ทำการศึกษาระบายอยู่รายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขาชมัญญ์ ทางทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออกและทิศตะวันตกทิศละ 2 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้านที่มีจำนวนครัวเรือนมากกว่า 150 ครัวเรือนและน้อยกว่า 150 ครัวเรือน จากนั้นทำการจับสลากเพื่อเลือกหมู่บ้านตัวอย่าง ปรากฏว่าหมู่บ้านที่ได้รับเลือกทำการศึกษาทางทิศเหนือ ได้แก่ บ้านช่องมะเฟืองและบ้านหนองค้อ ทิศใต้ ได้แก่ บ้านสวนป่า และบ้านมาบเอียง ทิศตะวันออก ได้แก่ บ้านหนองข่า และบ้านห้วยกรวด และทิศตะวันตก ได้แก่ บ้านปุมตะแบก และบ้านหนองน้ำเขียว มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,174 ครัวเรือน ขนาดของครัวเรือนที่เหมาะสมในการศึกษาโดยใช้สูตรของเกรซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) คำนวณหาจำนวนครัวเรือนตัวอย่างได้ดังนี้

$$n = \frac{\chi^2 Np(1-p)}{e^2 (N-1) + \chi^2 p(1-p)}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ = 0.05

χ^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น ($\chi^2 = 3.841$)

P = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p=0.5)

เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ทำการศึกษาจำนวน 302 ครัวเรือนและใช้สูตรกระจายตามสัดส่วนเพื่อให้เกิดการกระจายของกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล 8 หมู่บ้าน โดยมีสูตรการกระจายตามสัดส่วน (สุบงกช, 2526) ดังนี้

$$n_i = n \frac{N_i}{N}$$

เมื่อ

n_i = จำนวนรายภูมิตัวอย่างของหมู่บ้านที่ i

n = จำนวนรายภูมิตัวอย่างที่ต้องการศึกษาทั้งหมดเท่ากับ 302 ครัวเรือน

N_i = จำนวนรายภูมิตั้งหมดของหมู่บ้านที่ i

N = จำนวนรายภูมิตั้งหมดของ 8 หมู่บ้านเท่ากับ 1,174 ครัวเรือน

i หมู่บ้านที่ 1, 2, 3,...และ 8 จากการคำนวณได้จำนวนตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การกระจายของจำนวนครัวเรือนตัวอย่างของหมู่บ้านที่อาศัยอยู่รายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง
1	บ้านหนองข่า	104	27
2	บ้านห้วยกรวด	199	51
3	บ้านช่องมะเฟือง	67	17
4	บ้านหนองค้อ	173	45
5	บ้านหนองน้ำเขียว	156	40
6	บ้านปุมตะแบก	132	34
7	บ้านสวนป่า	231	59
8	บ้านมาบเอียง	112	29

จากนั้นใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนของครัวเรือนตัวอย่างที่สุ่มเลือกได้จากประชาชนกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling)

เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามโดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำและผ่านการทดสอบปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์และถูกต้อง ไปสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนคนใดคนหนึ่งที่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับครัวเรือนได้ จำนวน 302 ครัวเรือนตามสัดส่วนในตารางที่ 2 ในแต่ละชุมชนดังกล่าว ทำการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านมาสัมภาษณ์ทุกฉบับเพื่อความสมบูรณ์และถูกต้อง ก่อนการลงรหัส (coding) และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (description analysis) สำหรับข้อมูลทั่วไปด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และความคิดเห็นของราษฎรตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ศึกษาในรูปสถิติการบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยอธิบายและนำเสนอในรูปแบบตาราง

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) สำหรับสถิติที่ใช้ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test กับตัวแปรอิสระที่แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม และใช้สถิติ F-test กับตัวแปรอิสระตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธี Scheffe กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถานที่และระยะเวลาทำการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในพื้นที่หมู่บ้านราษฎรที่อาศัยอยู่รายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขาชมัญ จำนวน 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านหนองข่า บ้านห้วยกรวด บ้านช่องมะเฟือง บ้านหนองค้อ บ้านหนองน้ำเขียว บ้านปุมตะแบก บ้านสวนป่า บ้านมาบเอียง ได้ทำการศึกษาดังแต่เดือนสิงหาคม 2554 ถึงเดือนมีนาคม 2555 รวมระยะเวลาในการศึกษาวิจัยจำนวน 10 เดือน

ผลและวิจารณ์

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่รายรอบ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ลักษณะข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 ความรู้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของราษฎรกลุ่มตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตอนที่ 6 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ข้อมูลทั่วไปของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาข้อมูลทั่วไปของราษฎรที่อาศัยอยู่รายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และศาสนา (ตารางที่ 3) มีรายละเอียดดังนี้

1. เพศ

จากการศึกษาราษฎรกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 70.5 และเพศหญิงมีเพียง ร้อยละ 29.5

2. อายุ

ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา พบว่ามีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาคืออายุ 41-50 ปี 51-60 ปี และมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.8, 17.2 และ 5.3 ตามลำดับ โดยราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 41.3 ปี มีอายุสูงสุด 65 ปี และมีอายุต่ำสุด 22 ปี

3. ระดับการศึกษา

ด้านการศึกษารายการกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 45 มีระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.8 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและโท คิดเป็นร้อยละ 15.2 และมีการศึกษาระดับ ปวช.และปวส. ร้อยละ 11.0

4. ศาสนา

รายการกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่านับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.0 รองลงมา นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 1.9 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.8 และน้อยที่สุด นับถือศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ร้อยละ 0.3 เนื่องจากบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ มีผู้คนย้ายถิ่นฐานเพื่อมาประกอบอาชีพในนิคมอุตสาหกรรมส่งผลให้เกิดความหลากหลายในการนับถือศาสนา

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของรายการกลุ่มตัวอย่าง

คุณลักษณะของรายการกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพศ	ชาย	213	70.5	
	หญิง	89	29.5	
	รวม	302	100.0	
อายุ	≤ 40 ปี	156	51.8	
	41 – 50 ปี	78	25.8	เฉลี่ย 41.3 ปี
	51 – 60 ปี	52	17.2	ต่ำสุด 22 ปี
	> 60 ปี	16	5.3	สูงสุด 65 ปี
	รวม	302	100.0	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา	136	45.0	
มัธยมศึกษา	87	28.8	
ปวช.และปวส.	33	11.0	
ปริญญาตรีและโท	46	15.2	
รวม	302	100.0	
ศาสนา			
พุทธ	294	97.0	
อิสลาม	7	1.9	
คริสต์	3	0.8	
พราหมณ์ – ฮินดู	1	0.3	
รวม	302	100.0	

ลักษณะข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ของราษฎรที่อาศัยอยู่รายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขามวก ได้แก่ การตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิก อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ และรายจ่าย ของครัวเรือน สภาวะหนี้สินและ การถือครองที่ดิน การรับข่าวสารความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการเข้ารับการฝึกอบรม (ตารางที่ 4) มีรายละเอียดดังนี้

1. การตั้งถิ่นฐาน

ในการตั้งถิ่นฐานของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่โดยรายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขามวก พบว่า ร้อยละ 62.6 ภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน ส่วนที่เหลือร้อยละ 37.4 ย้ายมาจากที่อื่น โดยแยกเป็นย้ายมาจากจังหวัดอื่นมากที่สุด ร้อยละ 18.6 เช่น จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดนครสวรรค์ รองลงมาย้ายมาจากอำเภออื่นในจังหวัดเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ย้ายมาจากตำบลอื่นในอำเภอเดียวกันคิดเป็น ร้อยละ 4.6 และย้ายจากหมู่บ้านอื่นในตำบล

เดียวกันคิดเป็นร้อยละ 3.6 สำหรับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามากกว่าร้อยละ 39.4 รองลงมาคือระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน 16 – 30 ปี ร้อยละ 20.9 และน้อยที่สุดที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน 1- 15 ปี ร้อยละ 0.3 โดยราษฎรกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเฉลี่ย 30.5 ปี สูงที่สุด 65 ปี และต่ำที่สุด 1 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามากกว่าร้อยละ 39.4 จะมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่มานานไม่โยกย้ายเข้าออก เพราะมีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคนแล้ว

2. จำนวนสมาชิก

ในส่วนของการจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของราษฎรกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีจำนวนสมาชิก 1-4 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.4 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-8 คน ร้อยละ 15.2 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าหรือเท่ากับ 9 คน มีอยู่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.3 โดยราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.3 คน สูงสุด 13 คน และต่ำสุด 1 คน สำหรับจำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามากกว่าร้อยละ 49.6 รองลงมา มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 4 - 6 คน ร้อยละ 43.7 และจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากกว่าหรือเท่ากับ 7 คน มีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 6.6 โดยราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนแรงงาน ในครัวเรือนเฉลี่ย 3.9 คน สูงสุด 10 คน และต่ำสุด 1 คน

3. อาชีพหลัก

อาชีพหลักของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 20.5 อาชีพรับราชการ ร้อยละ 17.5 อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 16.2 และประกอบอาชีพอื่นๆ คือ แม่บ้าน ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 13.3

4. อาชีพพรอง

อาชีพพรองของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ไม่ประกอบอาชีพพรอง คิดเป็นร้อยละ 63.2 ส่วนราษฎรที่ประกอบอาชีพพรอง มีร้อยละ 36.8 โดยประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 16.9 รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 11.6 และประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 8.3

5. รายได้

จากการศึกษาเกี่ยวกับรายได้จากการประกอบอาชีพหลักของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่อาศัยอยู่รายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ จังหวัดชลบุรี พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีรายได้จากการประกอบอาชีพหลักต่อปีสูงสุด น้อยกว่าหรือเท่ากับ 80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา มีรายได้ 80,001 - 150,000 บาท ร้อยละ 29.5 มีรายได้มากกว่า 220,000 บาท ร้อยละ 17.5 และมีรายได้ 150,001-220,000 บาท ร้อยละ 16.2 โดยมีรายได้เฉลี่ย 143,043.3 บาท ต่ำสุด 6,000 บาท และสูงสุด 800,000 บาท

รายได้จากอาชีพพรองต่อปีพบว่า ร้อยละ 93.4 ของราษฎรกลุ่มตัวอย่มีรายได้จากอาชีพพรอง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 80,000 บาท รองลงมา มีรายได้ 80,001-150,000 บาท ร้อยละ 5.0 มากกว่า 220,000 บาท ร้อยละ 1.3 และมีรายได้ 150,001-220,000 บาท ร้อยละ 0.3 สำหรับค่าเฉลี่ยของรายได้จากอาชีพพรอง ต่อปี เท่ากับ 16,774.8 บาท ต่ำสุด 0 บาท และสูงสุด 300,000 บาท

สำหรับรายได้รวมจากอาชีพหลักและอาชีพพรอง จากการศึกษพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง มีรายได้รวมของครัวเรือนต่อปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.8 รองลงมา มีรายได้ 80,001 - 150,000 บาท ร้อยละ 28.5 มากกว่า 220,000 บาท ร้อยละ 23.2 และมีรายได้ 150,001 - 220,000 บาท ร้อยละ 15.6 โดยรายได้รวมของราษฎรกลุ่มตัวอย่างต่อครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย เท่ากับ 159,818.1 บาท ต่ำสุด 6,000 บาท และสูงสุด 1,100,000 บาท

ตารางที่ 4 ข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

คุณลักษณะของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
การตั้งถิ่นฐานของครัวเรือนราษฎร			
อยู่ที่นี้ดั้งเดิม	189	62.6	
ย้ายมาจากที่อื่น	113	37.4	
หมู่บ้านอื่น	11	3.6	
ตำบลอื่น	14	4.6	
อำเภออื่น	32	10.6	
จังหวัดอื่น	56	18.6	
รวม	302	100.0	
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในหมู่บ้าน (ปี)			
1 - 15	1	0.3	
16 - 30	63	20.9	เฉลี่ย 30.5 ปี
31 - 45	119	39.4	ต่ำสุด 1 ปี
> 45	119	39.4	สูงสุด 65 ปี
รวม	302	100.0	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)			
1 - 4	246	81.4	เฉลี่ย 4.3 คน
5 - 8	46	15.2	ต่ำสุด 1 คน
≥ 9	10	3.3	สูงสุด 13 คน
รวม	302	100.0	
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)			
1-3	150	49.6	เฉลี่ย 3.9 คน
4-6	132	43.7	ต่ำสุด 1 คน
≥ 7	20	6.6	สูงสุด 10 คน
รวม	302	100.0	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณลักษณะของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
อาชีพหลัก			
เกษตรกรรม	49	16.2	
ค้าขาย	62	20.5	
รับจ้าง	98	32.5	
รับราชการ	53	17.5	
อื่นๆ	40	13.3	
รวม	302	100.0	
อาชีพรอง			
ไม่มี	191	63.2	
มี	111	36.8	
รับจ้าง	51	16.9	
เกษตรกรรม	35	11.6	
ค้าขาย	25	8.3	
รวม	302	100.0	
รายได้จากอาชีพหลัก			
≤ 80,000	111	36.8	
80,001 - 150,000	89	29.5	เฉลี่ย 143,043.3 บาท
150,001 - 220,000	49	16.2	ต่ำสุด 6,000 บาท
> 220,000	53	17.5	สูงสุด 800,000 บาท
รวม	302	100.0	
รายได้จากอาชีพรอง			
≤ 80,000	282	93.4	
80,001 - 150,000	15	5.0	เฉลี่ย 16,774.8 บาท
150,001 - 220,000	1	0.3	ต่ำสุด 0 บาท
> 220,000	4	1.3	สูงสุด 300,000 บาท
รวม	302	100.0	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คุณลักษณะของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
รายได้รวม			
$\leq 80,000$	99	32.8	
80,001 - 150,000	86	28.5	เฉลี่ย 159,818.1 บาท
150,001 - 220,000	47	15.6	ต่ำสุด 6,000 บาท
$> 220,000$	70	23.2	สูงสุด 1,100,000 บาท
รวม	302	100.0	

6. รายจ่าย

รายจ่ายของราษฎรกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ รายจ่ายด้านการเกษตร หมายถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ใช้ในผลิตผลการเกษตร เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ค่าจ้างแรงงาน และค่าขนส่ง รายจ่ายด้านการบริโภคในครัวเรือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่ายารักษาโรค ค่าซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ค่าพาหนะ และอื่นๆ และรายจ่ายด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในงานทำบุญต่างๆ งานแต่งงาน งานศพ และอื่นๆ ซึ่งรายจ่ายจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทราบถึงฐานะและการดำรงชีวิตของราษฎรที่อาศัยอยู่ในท้องที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ (ตารางที่ 5) มีรายละเอียด ดังนี้

จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีรายจ่ายต่อปีด้านการเกษตร ร้อยละ 64.6 ซึ่งรวมถึงกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตรด้วย ส่วนราษฎรที่มีรายจ่ายต่อปีด้านการเกษตรพบว่า ส่วนใหญ่รายจ่ายต่อปีด้านการเกษตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท ร้อยละ 23.5 รองลงมา มีรายจ่าย 50,001-100,000 บาท และมากกว่า 100,000 บาท จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.0 โดยมีรายจ่ายด้านการเกษตรต่อปีเฉลี่ย 22,084.5 บาท และสูงสุด 450,000 บาท

รายจ่ายด้านการบริโภคในครัวเรือนต่อปีพบว่า ส่วนใหญ่จะมีรายจ่ายสูงสุดอยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 100,000 บาท ร้อยละ 66.2 รองลงมามีรายจ่าย 100,001 - 200,000 บาท ร้อยละ 23.8 มีรายจ่าย 200,001 - 300,000 บาท ร้อยละ 6.0 และมีรายจ่ายมากกว่า 300,000 บาท ร้อยละ 4.0 โดยมีรายจ่ายด้านการบริโภคในครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 101,207.1 บาท ต่ำสุด 3,000 บาทและสูงสุด 650,000 บาท

รายจ่ายด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมต่อปี พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีรายจ่ายด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม สูงสุดอยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 70.9 รองลงมามีรายจ่าย 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 14.6 มีรายจ่ายมากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 8.6 และมีรายจ่าย 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 6.0 โดยรายจ่ายต่อปีด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย 9,770.9 บาท ต่ำสุด 500 บาท และสูงสุด 150,000 บาท

สำหรับรายจ่ายของครัวเรือนทั้งหมดต่อปี จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีรายจ่ายของครัวเรือนต่อปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมาคือมีรายจ่าย 80,001-150,000 บาท ร้อยละ 32.8 และรายจ่าย 150,001-220,000 บาท และมากกว่า 220,000 บาท จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12.9 ซึ่งรายจ่ายรวมของครัวเรือนต่อปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 133,062.6 บาท โดยรายจ่ายต่ำสุด 6,000 บาท และสูงสุด 1,250,000 บาท

ตารางที่ 5 รายจ่ายของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

รายจ่ายของครัวเรือน/ปี (บาท)	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่มีรายจ่ายด้านการเกษตร	195	64.6	
รายจ่ายด้านการเกษตร			
≤ 50,000	71	23.5	เฉลี่ย 22,084.5 บาท
50,001- 100,000	18	6.0	ต่ำสุด 0 บาท
> 100,000	18	6.0	สูงสุด 450,000 บาท
รวม	302	100.0	

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการของครัวเรือน/ปี (บาท)	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
รายจ่ายด้านการบริโภคในครัวเรือน			
$\leq 100,000$	200	66.2	
100,001 – 200,000	72	23.8	เฉลี่ย 101,207.1 บาท
200,001 – 300,000	18	6.0	ต่ำสุด 3,000 บาท
> 300,000	10	4.0	สูงสุด 650,000 บาท
รวม	302	100.0	
รายจ่ายด้านขนบธรรมเนียมประเพณี			
และวัฒนธรรม			
$\leq 10,000$	214	70.9	
10,001- 20,000	44	14.6	เฉลี่ย 9,770.9 บาท
20,001- 30,000	18	6.0	ต่ำสุด 500 บาท
> 30,000	26	8.6	สูงสุด 150,000 บาท
รวม	302	100.0	
รายจ่ายรวมทั้งหมด			
$\leq 80,000$	125	41.4	
80,001 – 150,000	99	32.8	เฉลี่ย 133,062.5 บาท
150,001 – 220,000	39	12.9	ต่ำสุด 6,000 บาท
> 220,000	39	12.9	สูงสุด 1,250,000 บาท
รวม	302	100.0	

7. สถานะทางการเงิน

จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยค่อนข้างสูง ทำให้สถานะหนี้สิน และการกู้ยืมของราษฎรกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างน้อยที่ร้อยละ 26.5 โดยมีรายได้พอค้ำกับรายจ่ายคิดเป็น ร้อยละ 42.7 และมีเงินออมคิดเป็นร้อยละ 30.8 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 สภาวะทางการเงินของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

สภาวะทางการเงิน	จำนวน	ร้อยละ
รายได้พอดีกับรายจ่าย	129	42.7
มีหนี้สิน	80	26.5
มีเงินออม	93	30.8
รวม	302	100.0

8. ขนาดที่ดินที่ถือครอง

จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างไม่มีที่ดินเป็นของตนเองสูงถึงร้อยละ 73.5 โดยที่ดินที่มีได้มาจากการเช่าที่ดินทำกิน หรือเช่าเป็นที่อยู่อาศัย เนื่องจากราษฎรในท้องที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป สำหรับผู้ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 26.5 โดยผู้ที่มีที่ดินจะถือครองที่ดิน อยู่ในช่วง 1-10 ไร่ ร้อยละ 25.8 และมีพื้นที่มากกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 0.7 ขนาดที่ดินที่ถือครองสูงสุดจำนวน 100 ไร่ และเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 ไร่ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ขนาดที่ดินที่ถือครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดที่ดินที่ถือครอง (ไร่)	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่มีที่ดิน	222	73.5	
มีที่ดิน	80	26.5	เฉลี่ย 4.6 ไร่
1-10	78	25.8	ต่ำสุด 0 ไร่
>10	2	0.7	สูงสุด 100 ไร่
รวม	302	100.0	

9. การใช้ประโยชน์ที่ดินในการครอบครอง

สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินในการครอบครองส่วนใหญ่เนื่องจากกลุ่มราษฎรกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปจึงใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยเท่านั้นคิดเป็นร้อยละ 11.3 รองลงมา ใช้ประโยชน์ที่ดินในการครอบครองเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินร้อยละ 9.6 และ การใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งเป็นที่ทำกินคิดเป็นร้อยละ 5.6 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การใช้ประโยชน์ที่ดินในการครอบครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

การใช้ประโยชน์ที่ดินในการครอบครอง	จำนวน	ร้อยละ
ที่อยู่อาศัย	34	11.3
ที่ทำกิน	17	5.6
ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน	29	9.6
รวม	80	26.5

10. เอกสารสิทธิ์

สำหรับประเภทที่ดินที่ถือครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นที่ดินที่มีโฉนดมากที่สุดถึงร้อยละ 9.3 รองลงมาจะเป็นที่ดินส.3 ร้อยละ 8.6 สปก. 4 - 01 มีอยู่ร้อยละ 4.9 ที่ดิน ภบท.5 ร้อยละ 2.0 และที่ดินอื่นๆ (ส.ค.1, น.ส. 2) ร้อยละ 1.7 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 เอกสารสิทธิ์ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารสิทธิ์ *	จำนวน	ร้อยละ
โฉนด	28	9.3
ที่ดิน นส. 3	26	8.6
ที่ดิน สปก. 4 -01	15	4.9
ที่ดิน ภบท. 5	6	2.0
ที่ดินอื่นๆ (ส.ค.1, น.ส. 2)	5	1.7
รวม	80	26.5

11. วิธีการได้มาของที่ดินในการครอบครอง

นอกจากนี้ในการศึกษายังพบอีกว่า ที่ดินในการครอบครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้มาโดยการตกทอดทางมรดกมากที่สุด ถึงร้อยละ 18.2 รองลงมาจะเป็นการได้มาโดยการซื้อจากผู้อื่นร้อยละ 7.6 และได้มาโดยการจับจองร้อยละ 0.7 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 วิธีการได้มาของที่ดินในการครอบครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการได้มา	จำนวน	ร้อยละ
จับจอง	2	0.7
ซื้อ	23	7.6
การตกทอดทางมรดก	55	18.2
รวม	80	26.5

12. ความเพียงพอของขนาดที่ดินที่ถือครอง

ในเรื่องของความเพียงพอของขนาดที่ดินที่ถือครองทำกิน จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ที่ดินมีไม่เพียงพอต่อความต้องการสูงถึงร้อยละ 22.2 และเห็นว่าที่ดินมีเพียงพอแล้ว ร้อยละ 4.3 และสาเหตุที่ราษฎรมีความต้องการที่ดินเพิ่มขึ้นอาจจะสืบเนื่องมาจากสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันซึ่งค่าครองชีพค่อนข้างสูง จึงจำเป็นที่จะต้องเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้เพียงพอต่อการยังชีพ และเห็นว่าการเพิ่มที่ดินทำกินให้มากขึ้นน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ส่วนขนาดของที่ดินที่ต้องการจะมีเพิ่ม 11- 20 ไร่ มีจำนวนมากที่สุด ถึงร้อยละ 9.6 รองลงมาต้องการที่ดินเพิ่ม 21 -30 ไร่ ร้อยละ 8.0 และมากกว่า 30 ไร่ ร้อยละ 3.7 และต้องการที่ดินเพิ่มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ ร้อยละ 0.9 โดยขนาดที่ดินที่ต้องการเพิ่มโดยเฉลี่ย 17.8 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ และสูงสุด 50 ไร่ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ความเพียงพอของขนาดที่ดินที่ถือครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ความเพียงพอในขนาดที่ดินที่ถือครอง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพียงพอ	13	4.3	
ไม่เพียงพอ	67	22.2	
ต้องการเพิ่มอีก (ไร่)			
≤ 10	3	0.9	
11 – 20	29	9.6	เฉลี่ย 17.8 ไร่
21 – 30	24	8.0	ต่ำสุด 1 ไร่
> 30	11	3.7	สูงสุด 50 ไร่
รวม	80	26.5	

13. การรับข่าวสาร

จากการศึกษาด้านการรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างพบว่าราษฎรไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารมีถึงร้อยละ 84.8 และได้รับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีเพียงร้อยละ 15.2 เท่านั้น โดยมีระดับความถี่ของผู้ที่ได้รับข่าวสารจะอยู่ในช่วงจำนวน 1 - 2 ครั้ง/ปี มากที่สุด ร้อยละ 7.3 รองลงมาอยู่ในช่วง 3 - 4 ครั้ง/ปี และมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 6.3 และ 1.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การรับข่าวสารของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

การรับข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ได้รับ	256	84.8	
ได้รับ	46	15.2	
ความถี่ในการรับข่าวสาร (ครั้ง / ปี)			
1 - 2	22	7.3	เฉลี่ย 2.8 ครั้ง/ปี
3 - 4	19	6.3	ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี
≥ 5	5	1.6	สูงสุด 15 ครั้ง/ปี
รวม	302	100.0	

14. การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

สำหรับการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ไม่เคยมีการเข้ารับการฝึกอบรมมีถึงร้อยละ 86.8 อันเนื่องมาจากราษฎรกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพรับจ้างซึ่งไม่มีเวลาเพียงพอในการฝึกอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ส่วนราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้ารับการฝึกอบรมมีเพียงร้อยละ 13.2 สำหรับผู้ที่เคยได้รับการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้จะอยู่ในช่วงจำนวน 1 ครั้ง/ปี มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.6 รองลงมา 2 ครั้ง/ปี และมากกว่าหรือเท่ากับ 3 ครั้ง/ปี คิดเป็นร้อยละ 1.7 และ 0.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

การเข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่เคย	262	86.8	
เคย	40	13.2	
การฝึกอบรม (ครั้ง/ปี)			
1	32	10.6	เฉลี่ย 1.9 ครั้ง/ปี
2	5	1.7	ต่ำสุด 1 ครั้ง/ปี
≥ 3	3	0.9	สูงสุด 12 ครั้ง/ปี
รวม	302	100.0	

ความรู้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกได้คะแนนน้อยที่สุด 7 คะแนน และมากที่สุด 10 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 8.25 คะแนน รายละเอียดของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (ตารางที่ 14) มีดังนี้

1. ป่าไม้ช่วยทำให้ฝนตกตามฤดูกาล

จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 96.6 มีเพียงร้อยละ 3.4 เท่านั้นที่ตอบคำถามผิด ซึ่งอาจเนื่องมาจากไม่ทราบว่าวัฏจักรของการเกิดฝนมีผลมาจากการมีพื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์

2. การแผ้วถางป่าให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมไม่ทำให้ป่าเสียหาย

พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องร้อยละ 73.8 และมีร้อยละ 26.2 ที่ตอบคำถามผิด ซึ่งอาจเนื่องมาจากไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้ทางด้านทรัพยากรป่าไม้มาก่อน ประกอบกับจังหวัดชลบุรี ยังคงมีสภาพพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ จึงไม่ทราบถึงผลของการกระทำดังกล่าว

3. ป่าไม้ไม่เกี่ยวกับการช่วยป้องกันภัยตามธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ลมพายุ ภาวะฝนแล้ง

พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 78.5 และตอบคำถามผิดร้อยละ 21.5 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากไม่ได้รับการฝึกอบรมความรู้ทางด้านทรัพยากรป่าไม้มาก่อน หรือมีการติดตามรับฟังข้อมูลข่าวสารถึงสาเหตุของการเกิดสภาพปัญหาต่างๆ

4. การดูแลรักษาป่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐเท่านั้น

พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 95.3 และมีเพียง 4.7 เท่านั้นที่ตอบคำถามผิด สาเหตุอาจเนื่องมาจากในสภาพข้อเท็จจริงปัจจุบันการดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกัน คุ้มครองดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่า จึงให้ความสำคัญรองลงมา

5. ป่าไม้เป็นสมบัติของชาติ ประชาชนทุกคนจึงควรมีสิทธิใช้ประโยชน์

พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 78.8 มีเพียงร้อยละ 21.2 ที่ตอบคำถามผิด ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอาจมีแนวความคิดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยตรงเพียงด้านเดียว ประกอบกับสถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ในปัจจุบันค่อนข้างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ จึงสมควรยับยั้งการใช้ประโยชน์ไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ทรัพยากรป่าไม้ฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ต่อไป

6. การประกาศเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์และการกำหนดเขตใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถป้องกันและรักษาพื้นที่ป่าไม้ได้

พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 75.5 และตอบคำถามผิดร้อยละ 24.5 ซึ่งอาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างได้สังเกตเห็นถึงสภาพปัญหาการใช้เครื่องหมายแสดงแนวเขตป่าอนุรักษ์ไม่ชัดเจน ยังคงพบเห็นการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อต้องการที่ดินทำกินและอยู่อาศัย หรือการพัฒนาของรัฐบาลโครงการในพื้นที่ป่าไม้ก็มิได้ดำเนินการตามแผนการกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้อย่างถูกต้อง

7. การตัดไม้และการเก็บหาของป่าเพื่อใช้สอยและบริโภค ตามความจำเป็นย่อมทำได้

พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 51.3 และตอบคำถามผิดมีร้อยละ 48.7 แสดงให้เห็นว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีแนวความคิดว่าในสถานการณ์ปัจจุบันไม่สมควรนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้ประโยชน์และเพื่อสอดคล้องตามข้อระเบียบและกฎหมายในปัจจุบัน

8. คนในชุมชนลักลอบตัดไม้ทำลายป่าจะไม่ถูกลงโทษ

พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 87.4 และตอบคำถามผิดมีร้อยละ 12.6 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอาจมีความเห็นว่าควรให้ความสำคัญในข้อกฎหมายมากกว่าเนื่องจากสังคมไทยโดยทั่วไปค่อนข้างขาดระเบียบวินัย การพัฒนาทางด้านจิตใจและความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ ควรได้รับการพิจารณาแก้ไขโดยเร่งด่วน

9. การจัดสร้างแนวกันชนและแนวเขตป่าไม้ที่ชัดเจน ช่วยป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้

พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 92.0 และตอบคำถามผิดเพียงร้อยละ 8.0 เท่านั้นซึ่งอาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อว่าในสภาพปัจจุบันรัฐไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับสภาพปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีทั้งนี้เพราะต้องการที่ดินทำกินและอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น

10. การปลูกต้นไม้ในพื้นที่เสื่อมโทรมและพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเป็นการฟื้นฟูสภาพป่าให้เกิดความอุดมสมบูรณ์

พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 97.0 และร้อยละ 3.0 ที่ตอบคำถามผิด ซึ่งอาจเนื่องมาจากมีความคิดว่าสภาพป่าไม้ที่เสื่อมโทรมหากไม่มีสิ่งใดๆ ไปรบกวนทั้งทางตรงและทางอ้อมแล้ว สภาพป่าไม้ดังกล่าวย่อมฟื้นคืนสภาพเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ได้เองโดยธรรมชาติ ประกอบกับพื้นที่รกร้างว่างเปล่าโดยมากจะเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนในชุมชนใช้สอยร่วมกัน จึงไม่เห็นด้วยในการปลูกต้นไม้ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ถูก		ผิด		$\bar{X}$	S.D.
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ป่าไม้ช่วยทำให้ฝนตกตามฤดูกาล	292	96.6	10	3.4	0.97	0.18
2. การแผ้วถางป่าให้เป็นพื้นที่ เกษตรกรรมไม่ทำให้ป่าเสื่อมคุณภาพ	223	73.8	79	26.2	0.74	0.44
3. ป่าไม้ไม่เกี่ยวกับการช่วยป้องกันภัย ตามธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ลมพายุ ภาวะฝนแล้ง	237	78.5	65	21.5	0.78	0.41
4. การดูแลรักษาป่าเป็นหน้าที่ของ หน่วยงานรัฐเท่านั้น	288	95.3	14	4.7	0.95	0.21

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ถูก		ผิด		$\bar{X}$	S.D.
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
5. ป่าไม้เป็นสมบัติของชาติ ประชาชน ทุกคนจึงควรมีสิทธิใช้ประโยชน์	238	78.8	64	21.2	0.79	0.41
6. การประกาศเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์และ การกำหนดเขตใช้ประโยชน์ที่ดิน สามารถป้องกันและรักษาพื้นที่ป่าไม้ ได้	228	75.5	74	24.5	0.76	0.43
7. การตัดไม้และการเก็บหาของป่าเพื่อใช้ สอยและบริโภค ตามความจำเป็นย่อม ทำได้	155	51.3	147	48.7	0.51	0.50
8. คนในชุมชนลักลอบตัดไม้ทำลายป่าจะ ไม่ถูกลงโทษ	264	87.4	38	12.6	0.87	0.33
9. การจัดสร้างแนวกันชนและแนวเขตป่า ไม้ที่ชัดเจน ช่วยป้องกันการบุกรุกพื้นที่ ป่าไม้	278	92.0	24	8.0	0.92	0.27
10. การปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเป็นการฟื้นฟู สภาพป่าให้เกิดความอุดมสมบูรณ์	293	97.0	9	3.0	0.97	0.41
รวม					8.25	3.59

หมายเหตุ ราษฎรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามถูกได้คะแนนน้อยที่สุด 7 คะแนน
และมากที่สุด 10 คะแนน

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง มาแบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ถ้าคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 8.25$) ให้ถือว่ามีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับสูง และถ้าคะแนนที่ได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ให้ถือว่าความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับต่ำ จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 77.5 และ อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 22.5 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ระดับความรู้เกี่ยวกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	68	22.5
สูง	234	77.5
รวม	302	100.0

ความคิดเห็นของราษฎรกลุ่มตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ในการศึกษาความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่รายรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ ใช้คำถามแบบมาตราบอกการประมาณค่าของ Likert โดยสร้างคำถามขึ้นมาจำนวน 30 ข้อ ซึ่งข้อความในคำถามแต่ละข้อจะมีระดับความคิดเห็นเพื่อให้ราษฎรกลุ่มตัวอย่างได้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และข้อความในแบบสัมภาษณ์มีทั้งเชิงบวก และเชิงลบแบ่งความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. การสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้
2. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า
3. การพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้

จากการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วพบว่า ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นรายด้านอันได้แก่ การสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ (ตารางที่ 16) มีรายละเอียดดังนี้

ราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ด้านการพัฒนา และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างทราบถึงปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าไม้โดยเฉพาะในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมภูและบริเวณใกล้เคียง อันมีสาเหตุใหญ่ๆ จากการบุกรุกแผ้วถางป่าทำไร่ และจากไฟป่าจึงมีความต้องการที่จะเข้าไปร่วมพัฒนา และปรับปรุงฟื้นฟูสภาพป่าให้กลับฟื้นคืนสู่สภาพอุดมสมบูรณ์ดังเดิม จึงส่งผลให้ราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ด้านนี้สูงสุด โดยเฉพาะในหัวข้อท่านต้องการปลูกป่าเพื่อปรับปรุงสภาพป่าเสื่อมโทรมบริเวณรอบๆ หมู่บ้านให้อุดมสมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.84) อยู่ในระดับมาก ย่อมแสดงว่าราษฎรได้เล็งเห็นถึงผลกระทบจากการที่พื้นที่ป่าไม้ถูกทำลาย ทำให้ไม่มีป่าไม้ใช้สอยสำหรับครัวเรือนและหมู่บ้านซึ่งหากมีการดำเนินโครงการปลูกฟื้นฟูป่าสำหรับหมู่บ้านแล้ว ก็เชื่อได้ว่าแนวโน้มที่จะได้รับการสนับสนุนจากราษฎร โดยเฉพาะในเรื่องการดูแลรักษาป่า จะได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดีส่วนคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นรองลงมาทางด้านนี้ คือ ข้อความที่ราษฎรทราบว่าปลูกพืชควบคู่กับต้นไม้ในรูปแบบวนเกษตร จะช่วยลดปัญหาหน้าดินถูกชะล้าง และเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำในแปลงที่ทำกิน (ค่าเฉลี่ย 3.80) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพภูมิประเทศในท้องที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมภู และบริเวณใกล้เคียงเป็นที่ภูเขาและเนินเขา มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง ที่ผ่านมาราษฎรมักจะประสบปัญหาหน้าดินในแปลงที่ทำกินถูกกัดเซาะทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ปลูกพืชไม่ค่อยจะได้ผล ราษฎรจึงตระหนักดีและทราบว่า หากมีการปลูกพืชผสมผสานในรูปแบบของวนเกษตรแล้ว ย่อมสามารถแก้ไขปัญหานี้ และสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่หน้าดินได้ และข้อความที่ราษฎรได้คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ท่านจะไม่เสียเวลากับการปลูกป่าหรือปลูกต้นไม้ หากไม่ได้รับเงินค่าจ้าง (ค่าเฉลี่ย 1.80) อยู่ในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่ในพื้นที่มีการประกอบอาชีพรับจ้างเป็นหลัก จึงมีความคิดเห็นว่าการประกอบกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จึงควรที่จะมีค่าจ้างเพื่อให้มีรายได้ทดแทนจากการที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหลักของตน

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ลำดับรองลงมา คือ ด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.74) เนื่องจากทรัพยากรป่าไม้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงจำเป็นที่จะต้องช่วยกันสงวนดูแลและป้องกันรักษาป่า เพื่อให้ป่าไม้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และประเทศชาติอย่างยั่งยืน และในการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างทราบว่าภัยแล้ง มีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการตัดไม้ทำลายป่า โดยมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.28) อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะภัยแล้งที่เกิดขึ้นทั้งหลาย ส่วนใหญ่จะมีสาเหตุมาจากพื้นที่ป่าซึ่งเป็นแหล่งชั้นน้ำที่สำคัญถูกทำลาย เนื่องจากป่าไม้ ช่วยทำให้เกิดฝนตก เมื่อไม่มีป่าไม้ไว้คอยดูดซับและเก็บกักน้ำ ความแห้งแล้งย่อมติดตามมา และความคิดเห็นที่รองลงมาทางด้านนี้ คือ ท่านพร้อมและยินดีที่จะปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่ห้ามบุกรุกแผ้วถางป่าตัดไม้ ล่าสัตว์ป่า และเก็บหาของป่า โดยมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 4.11) อยู่ระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีความยินดีในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ สำหรับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยที่สุดในด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ คือ ท่านเชื่อว่าไฟป่าเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะดับเองได้ ไม่จำเป็นต้องช่วยกันระวังป้องกันไฟป่า โดยมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 1.82) อยู่ในระดับน้อยที่สุด ย่อมชี้ให้เห็นว่าราษฎรมีความเข้าใจที่ผิดในเรื่องการเกิดไฟป่าตามธรรมชาติสามารถดับเองได้โดยไม่ต้องช่วยกันระวังป้องกันไฟป่า

สำหรับความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนความคิดเห็นในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ โดยอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.41) ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในชุมชนที่ใกล้ป่า และมีทรัพยากรป่าไม้ใช้สอยอย่างเหลือเฟือ จึงทำให้ไม่ค่อยจะรู้ถึงคุณค่า และนำมาใช้อย่างฟุ่มเฟือย โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการที่ต้องสูญเสียและไม่มีทรัพยากรป่าไม้ใช้ประโยชน์เท่าใดนัก สำหรับคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดของข้อความในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่าของ ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง คือ ในการเตรียมพื้นที่ปลูกพืชไร่ ท่านจะสงวนรักษาไม้ยืนต้นที่ขึ้นอยู่เดิมไว้ไม่ตัดเผาทำลาย (ค่าเฉลี่ย 3.64) อยู่ในระดับมากที่สุดโดยราษฎรเห็นว่า ต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ในแปลงที่ทำกินสามารถให้ร่มเงา ช่วยรักษาความชื้นของดิน และลดปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้เป็นอย่างดี จึงประสงค์ที่จะเก็บรักษาไว้ และความคิดเห็นที่รองลงมา คือ หากรัฐบาลมีการจัดที่ดินทำกินหรือกำหนดแบ่งเขตที่ทำกินให้แก่ราษฎรให้ชัดเจน ย่อมสามารถแก้ปัญหาการ

บุกรุกแผ้วถางป่าลงได้ (ค่าเฉลี่ย 3.63) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่จะถือครองที่ดินทำกินในเขตพื้นที่ป่าไม้ โดยอ้างสิทธิการอยู่อาศัยทำกินก่อนที่จะมีการประกาศกำหนดบริเวณดังกล่าวเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ และก่อให้เกิดปัญหาการกระทบกระทั่งกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าอยู่เป็นประจำ ราษฎรจึงมีความรู้สึกละเลยต่อการจัดการที่ดินทำกินให้เป็นหลักแหล่งถาวรแล้ว ราษฎรก็ไม่จำเป็นต้องบุกรุกป่าเพื่อแสวงหาพื้นที่ทำกินอีกต่อไป ส่วนความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านนี้ ได้แก่ ท่านอยากบุกรุกจับจองที่ป่าเอาไว้สำหรับลูกหลานในอนาคต (ค่าเฉลี่ย 1.87) อยู่ในระดับน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าราษฎรในพื้นที่ยังมีความต้องการบุกรุกจับจองพื้นที่ป่าสำหรับลูกหลาน เพราะทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งสำคัญจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการบุกรุกพื้นที่ไว้สำหรับลูกหลานในอนาคต

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของราษฎรกลุ่มตัวอย่างต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้										$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ก.การสงวนดูแลป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้													
1. ภัยแล้งมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการตัดไม้ทำลายป่า	167	55.3	78	25.8	35	11.6	20	6.6	2	0.7	4.28	0.97	มากที่สุด
2. ท่านรู้สึกไม่พอใจเจ้าหน้าที่ที่คอยจับกุมผู้บุกรุกตัดไม้และถางป่า	131	43.3	72	23.8	54	17.9	31	10.3	14	4.6	2.08	1.19	น้อย
3. ท่านรู้สึกพอใจที่มีคนจำนวนมากขัดขวางและต่อต้านเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามจับกุมผู้บุกรุกตัดไม้ทำลายป่า	135	44.7	69	22.8	50	16.6	27	8.9	21	7.0	2.10	1.26	น้อย
4. ท่านพร้อมและยินดีที่จะปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่ห้ามบุกรุกแผ้วถางป่า ตัดไม้ ล่าสัตว์ป่า และเก็บหาของป่า	140	46.4	83	27.5	59	19.5	15	4.9	5	1.7	4.11	0.99	น้อยที่สุด
5. การป้องกันรักษาป่าเป็นหน้าที่ของทางราชการอยู่แล้ว ชาวบ้านไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าไปร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาป่าอีก	124	41.1	66	21.9	88	29.1	15	4.9	9	3.0	2.06	1.08	น้อยที่สุด

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้										$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
6. ถึงแม้ว่าท่านจะเห็นถึงความสำคัญของการรักษาป่าไม้แต่เรื่องปากท้องของชาวบ้านสำคัญกว่า	37	12.3	63	20.9	124	41.1	68	22.5	10	3.3	2.83	1.01	ปานกลาง
7. ท่านรู้สึกไม่พอใจเพื่อนบ้านที่เข้าไปบุกรุกตัดไม้และถางป่าทำไร่	102	33.8	92	30.5	64	21.2	26	8.6	18	6.0	3.77	1.17	มาก
8. การประกาศเขตป่าอนุรักษ์ เป็นการแย่งที่ทำกินของชาวบ้าน	103	34.1	79	26.2	97	32.1	20	6.6	3	1.0	2.14	0.90	น้อยที่สุด
9. การคอยควบคุมดูแลไม่ให้ไฟไหม้ป่าไม่ใช่หน้าที่ของชาวบ้านแต่เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ป่าไม้	105	34.8	76	25.2	88	29.1	24	7.9	9	3.0	2.19	1.09	น้อยที่สุด
10. ท่านเชื่อว่าไฟป่าเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จะดับเองได้ไม่จำเป็นต้องช่วยกันป้องกันไฟป่า	158	52.3	60	19.9	66	21.9	15	4.9	3	1.0	1.82	1.01	น้อยที่สุด
รวม											2.74	1.07	ปานกลาง

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้										$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ข. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า													
1. ท่านยังมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ไม้จากป่าธรรมชาติ	99	32.8	72	23.8	70	23.2	34	11.3	27	8.9	2.39	1.28	น้อย
2. ท่านไม่เชื่อว่าการเก็บหน่อไม้จากป่าไปขายจะทำให้สภาพป่าได้รับอันตรายถึงเปลี่ยนแปลงสภาพได้	96	31.8	61	20.2	74	24.5	46	15.2	25	8.3	2.48	1.30	น้อย
3. ท่านอยากตัดไม้ในป่ามาสร้างและต่อเติมบ้าน	142	47.0	59	19.5	79	26.2	15	5.0	7	2.3	1.96	1.06	น้อย
4. ท่านอยากบุกเบิกจับจองที่ป่าเอาไว้สำหรับปลูกหลานในอนาคต	165	54.6	45	14.9	67	22.2	16	5.3	9	3.0	1.87	1.11	น้อย
5. หากทางราชการไม่ดูแล ปล่อยให้มีการบุกรุกตัดไม้และถางป่า ท่านก็จะกระทำด้วย	151	50.0	53	17.5	67	22.2	17	5.6	14	4.6	1.97	1.16	น้อย

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้										$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
6. หากรัฐบาลมีการจัดที่ดินทำกินให้ชาวบ้าน ยอมแก้ปัญหาการบุกรุกแผ้วถางป่าได้	92	30.5	60	19.9	85	31.1	48	15.9	17	5.6	3.53	2.09	มาก
7. ในการเตรียมพื้นที่ปลูกพืชไร่ ท่านจะสงวน รักษาไม้ยืนต้นที่ขึ้นอยู่เดิมไว้ไม่ตัดเผาทำลาย	93	30.8	72	23.8	91	30.1	29	9.6	17	5.6	3.64	1.17	มาก
8. หากที่ทำกินของท่านไม่เพียงพอต่อการ เพาะปลูก ท่านจะบุกรุกถางป่าเพื่อใช้เป็น ทำกินเพิ่มเติมอีก	150	49.7	67	22.2	56	18.5	27	8.9	2	0.7	1.88	1.04	น้อย
9. การถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยของชาวบ้าน ไม่น่าจะทำให้หน้าในแม่น้ำลำคลองลดลง	100	33.1	75	24.8	87	28.8	21	7.0	19	6.3	2.28	1.17	น้อย
10. การเผาไร่จะทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ปลูกพืชไร่รวม	132	43.7	58	19.2	65	21.5	26	8.6	21	7.0	2.15	1.26	น้อย
รวม											2.41	1.26	น้อย

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้										$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ค. การพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้													
1. ท่านจะไม่เสียเวลากับการปลูกป่า หรือ ปลูกต้นไม้ หากไม่ได้รับเงินค่าจ้าง	144	47.7	88	29.1	56	18.5	13	4.3	1	3	1.80	0.91	น้อยที่สุด
2. ท่านจะปลูกต้นไม้ในแปลงที่ทำกินและ ที่อยู่อาศัยอยู่เสมอ เพื่อจะได้มีไม้ไว้ ใช้สอยภายในครัวเรือน	75	24.8	84	27.8	104	34.4	29	9.6	10	3.3	3.61	1.06	มาก
3. การเข้าไปร่วมปลูกป่าในวันสำคัญต่างๆ ทำให้เสียเวลาทำมาหากิน	141	46.7	58	19.2	67	22.2	30	9.9	6	2.0	2.01	1.12	น้อย
4. การปลูกป่าชุมชนสำหรับหมู่บ้านเป็นสิ่ง ไม่จำเป็น	137	45.4	54	17.9	71	23.5	30	9.9	10	3.3	2.07	1.17	น้อย
5. ท่านต้องการปลูกป่าเพื่อปรับปรุงสภาพป่า บริเวณรอบๆหมู่บ้านให้อุดมสมบูรณ์	132	43.7	48	15.9	76	25.2	35	11.6	11	3.6	3.84	1.20	มาก
6. การฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมด้วยเทคนิค วิธีการปลูกป่าไม้อิงเป็นสิ่งจำเป็น	101	33.4	74	24.5	82	27.2	33	10.9	12	4.0	2.27	1.15	น้อย

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้										$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
7. ท่านได้หันมาดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ภายหลังการปลูกอยู่เสมอ	62	20.5	77	25.5	99	32.8	54	17.9	10	3.3	3.42	1.10	มาก
8. ราษฎรสามารถป้องกันรักษาป่าชุมชนของหมู่บ้านด้วยตนเอง	99	31.8	73	24.2	97	32.1	29	9.6	7	2.3	3.78	1.07	มาก
9. การปลูกพืชควบคู่กับต้นไม้ในรูปแบบวนเกษตร ช่วยลดปัญหาหน้าดิน ถูกชะล้างและเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำในที่ดินทำกิน	104	34.4	81	26.8	77	25.5	35	11.6	5	1.7	3.80	1.08	มาก
10. การปลูกฟื้นฟูป่าเป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองเงินความจำเป็นเพราะปล่อยให้เฉยๆป่าก็สามารถกลับฟื้นคืนสภาพอุดมสมบูรณ์ดั้งเดิมได้	109	36.1	62	20.5	80	26.5	43	14.2	8	2.6	2.26	1.16	น้อย
รวม											2.88	1.10	ปานกลาง
ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (รวม)											2.67	1.14	ปานกลาง

การทดสอบสมมติฐานที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมภู่ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดชลบุรี ทั้ง 3 ด้าน เพื่อที่จะได้ทราบว่ามีความแปรอิสระใดบ้างที่ทำให้ราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกัน สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ดังกล่าว ได้แก่ การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่มใช้สถิติ t-test และใช้สถิติ F-test สำหรับตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานตามที่ได้กำหนดไว้ 11 สมมติฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

จากการศึกษาได้แบ่งเพศของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดชลบุรีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศักดา (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรภายใต้โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า เพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทั้งนี้เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีบทบาทที่แตกต่างกันออกไปในการดำเนินงานในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และวิทพงศ์และคณะ (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำสวน สมรมในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด พบว่า เพศไม่มีผลต่อ การใช้ประโยชน์ที่ดิน เนื่องจากการประกอบกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของเพศชาย

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ด้านการสงวนดูแล และป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว
– เขาชมัญ ที่มึต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรีจำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	ชาย	213	2.74	0.44	0.11 ^{ns}
	หญิง	89	2.74	0.40	
	รวม	302	2.74	0.42	
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	ชาย	213	2.36	0.63	-1.39 ^{ns}
	หญิง	89	2.46	0.53	
	รวม	302	2.41	0.58	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	ชาย	213	2.88	0.37	-0.18 ^{ns}
	หญิง	89	2.88	0.38	
	รวม	302	2.88	0.38	
โดยภาพรวม	ชาย	213	2.66	0.35	-0.80 ^{ns}
	หญิง	89	2.68	0.36	
	รวม	302	2.67	0.36	

หมายเหตุ ^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 อายุของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

จากการศึกษา แบ่งอายุของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 51-60 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อันเนื่องมาจากเวลาส่วนใหญ่ของราษฎรใช้ไปกับกิจกรรมทางสังคม จึงให้ความสำคัญน้อยกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

เมื่อพิจารณาความคิดเห็น ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็น การปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวก ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	กลุ่มอายุ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	≤ 40 ปี	156	2.82	0.41	0.55 ^{ns}
	41 – 50 ปี	78	2.79	0.44	
	51 – 60 ปี	52	2.68	0.45	
	> 60 ปี	16	2.67	0.37	
	รวม	302	2.74	0.42	
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	≤ 40 ปี	102	2.37	0.51	0.42 ^{ns}
	41 – 50 ปี	72	2.38	0.72	
	51 – 60 ปี	83	2.46	0.59	
	> 60 ปี	45	2.41	0.55	
	รวม	302	2.41	0.60	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	≤ 40 ปี	102	2.89	0.35	2.29 ^{ns}
	41 – 50 ปี	72	2.84	0.41	
	51 – 60 ปี	83	2.95	0.35	
	> 60 ปี	45	2.80	0.39	
	รวม	302	2.88	0.37	

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	กลุ่มอายุ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
โดยภาพรวม	≤ 40 ปี	102	2.67	0.33	0.92 ^{ns}
	41 – 50 ปี	72	2.65	0.41	
	51 – 60 ปี	83	2.72	0.36	
	> 60 ปี	45	2.63	0.29	
	รวม	302	2.67	0.36	

หมายเหตุ ^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

การศึกษาแบ่งระดับการศึกษาของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปวช. และ ปวส. และปริญญาตรีและปริญญาโท จากการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาของกลุ่มราษฎรตัวอย่างที่ต่างกันมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีการศึกษาแตกต่างกันย่อมส่งผลต่อการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษามาเป็นแนวทางในการกำหนดความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของมานอนซ์ (2528) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร ในพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมในการเพาะปลูกซึ่งหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีการศึกษามีกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากที่ดินมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษา

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ และด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวก ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ระดับ การศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	ประถมศึกษา	136	2.78	0.45	1.69 ^{ns}
	มัธยมศึกษา	87	2.74	0.39	
	ปวช.และปวส.	33	2.79	0.47	
	ปริญญาตรีและโท	46	2.66	0.33	
	รวม	302	2.74	0.42	
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	ประถมศึกษา	136	2.52	0.53	6.88*
	มัธยมศึกษา	87	2.32	0.75	
	ปวช.และปวส.	33	2.47	0.60	
	ปริญญาตรีและโท	46	2.13	0.37	
	รวม	302	2.41	0.60	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	ประถมศึกษา	136	2.87	0.40	0.76 ^{ns}
	มัธยมศึกษา	87	2.88	0.37	
	ปวช.และปวส.	33	2.95	0.30	
	ปริญญาตรีและโท	46	2.86	0.35	
	รวม	302	2.88	0.37	

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ระดับ การศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
โดยภาพรวม	ประถมศึกษา	136	2.72	0.36	4.29*
	มัธยมศึกษา	87	2.64	0.38	
	ปวช.และปวส.	33	2.74	0.39	
	ปริญญาตรีและโท	46	2.54	0.18	
	รวม	302	2.67	0.36	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' ได้แบ่งระดับการศึกษา ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับ ปวช.และ ปวส. และระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวม พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและปวช.และปวส. มีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงกว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่จบปริญญาตรีและโท ตามตารางที่ 20

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
			ปริญญาตรีและ โท	มัธยมศึกษา	ปวช. และ ปวส.	ประถม ศึกษา
ปริญญาตรีและโท	46	2.54	-			
มัธยมศึกษา	87	2.64		-		
ปวช.และปวส.	33	2.74	*		-	
ประถมศึกษา	136	2.72	*			-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่าพบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษา ระดับประถมศึกษาและ ปวช.และปวส. มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษา ระดับปริญญาตรีและโท ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สาเหตุอันเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการศึกษา นอกเขตพื้นที่ส่งผลให้มีความใกล้ชิดกับทรัพยากรป่าไม้ ในท้องถิ่นค่อนข้างน้อยจึงทำให้มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษา ประถมศึกษาและกลุ่มที่มีการศึกษา ปวช.และปวส. ที่มีความใกล้ชิดกับทรัพยากรป่าไม้มากกว่า ตามตารางที่ 21

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดชลบุรี ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
			ปริญญาตรีและโท	มัธยมศึกษา	ปวช.และ ปวส.	ประถมศึกษา
ปริญญาตรีและโท	46	2.13	-			
มัธยมศึกษา	87	2.32		-		
ปวช.และปวส.	33	2.47	*		-	
ประถมศึกษา	136	2.52	*			-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ศาสนา ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

การศึกษาแบ่งกลุ่มการนับถือศาสนาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธ และราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอื่นได้แก่ ศาสนาอิสลาม คริสต์ พราหมณ์-ฮินดู จากการศึกษา พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีการนับถือศาสนาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่มีการนับถือศาสนาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 22

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวก ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรีจำแนกตามศาสนา

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ศาสนา	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	พุทธ	294	2.84	0.42	1.43 ^{ns}
	อื่น ๆ	8	2.65	0.46	
	รวม	302	2.74	0.44	
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	พุทธ	294	2.51	0.60	0.84 ^{ns}
	อื่น ๆ	8	2.32	0.64	
	รวม	302	2.41	0.62	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	พุทธ	294	2.88	0.37	1.23 ^{ns}
	อื่น ๆ	8	2.89	0.43	
	รวม	302	2.88	0.40	
โดยภาพรวม	พุทธ	294	2.68	0.35	1.47 ^{ns}
	อื่น ๆ	8	2.65	0.44	
	รวม	302	2.67	0.40	

หมายเหตุ ^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

การศึกษาแบ่งจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 - 4 คน 5 - 8 คน และมากกว่าหรือเท่ากับ 9 คน จากการศึกษา พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาณรงค์ (2543) ที่ได้ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของราษฎรท้องถิ่นที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตะเบาะ-ห้วยใหญ่ จังหวัดเพชรบูรณ์และชัยภูมิ ที่พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีความแตกต่างกันในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ และด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 23

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวก ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรีจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	1 - 4	246	2.81	0.41	0.50 ^{ns}
	5 - 8	46	2.79	0.45	
	≥ 9	10	2.71	0.32	
รวม		302	2.77	0.42	

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	1 - 4	246	2.34	0.60	3.89*
	5 - 8	46	2.52	0.59	
	≥ 9	10	2.36	0.44	
รวม		302	2.41	0.60	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	1 - 4	246	2.88	0.36	1.74 ^{ns}
	5 - 8	46	2.91	0.40	
	≥ 9	10	2.70	0.38	
รวม		302	2.88	0.37	
โดยภาพรวม	1 - 4	246	2.67	0.34	2.73 ^{ns}
	5 - 8	46	2.76	0.39	
	≥ 9	10	2.61	0.29	
รวม		302	2.68	0.36	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5- 8 คนมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่าสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 - 4 คน ตามตารางที่ 24

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดชลบุรี
ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า จำแนกตามจำนวนสมาชิกใน
ครัวเรือน

จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
			1 - 4	5 - 8	≥ 9
1 - 4	246	2.34	-		
5 - 8	46	2.52	*	-	
≥ 9	10	2.36			-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 6 อาชีพหลัก ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
แตกต่างกัน

การศึกษาแบ่งอาชีพหลักของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม คือ เกษตรกรรม ค้าขาย
รับจ้าง รับราชการ และอื่นๆ (แม่บ้าน, ธุรกิจส่วนตัว) จากการศึกษา พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มี
อาชีพหลัก ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้านพบว่า ราษฎรกลุ่ม
ตัวอย่างที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการสงวนดูแลและ
ป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และด้านการพัฒนา
และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการปฏิเสธ
สมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 25

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว
– เขาชมัญ ที่มึต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรีจำแนกตามอาชีพหลัก

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	อาชีพหลัก	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	เกษตรกรกรม	49	2.80	0.47	0.88 ^{ns}
	ค้าขาย	62	2.68	0.36	
	รับจ้าง	98	2.74	0.43	
	รับราชการ	53	2.71	0.46	
	อื่นๆ	40	2.79	0.37	
	รวม	302	2.74	0.42	
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	เกษตรกรกรม	49	2.52	0.55	1.80 ^{ns}
	ค้าขาย	62	2.47	0.45	
	รับจ้าง	98	2.30	0.56	
	รับราชการ	53	2.40	0.85	
	อื่นๆ	40	2.44	0.54	
	รวม	302	2.41	0.60	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	เกษตรกรกรม	49	2.98	0.43	2.12 ^{ns}
	ค้าขาย	62	2.83	0.42	
	รับจ้าง	98	2.88	0.37	
	รับราชการ	53	2.92	0.32	
	อื่นๆ	40	2.80	0.29	
	รวม	302	2.88	0.37	
โดยภาพรวม	เกษตรกรกรม	49	2.77	0.33	1.32 ^{ns}
	ค้าขาย	62	2.66	0.32	
	รับจ้าง	98	2.64	0.37	
	รับราชการ	53	2.67	0.40	
	อื่นๆ	40	2.67	0.31	
	รวม	302	2.67	0.36	

หมายเหตุ ^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 7 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

การศึกษาแบ่งระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ระหว่าง 1- 15 ปี ระหว่าง 16 - 30 ปี ระหว่าง 31 – 45 ปี และ มากกว่า 45 ปี จากการศึกษาพบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาของณรงค์ (2543) ที่ศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของราษฎรท้องถิ่นที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตะเบาะ-ห้วยใหญ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ และชัยภูมิ ซึ่งพบว่าราษฎรที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวก ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ระยะเวลา ที่อยู่อาศัยท้องถิ่น	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	1 - 15 ปี	1	2.66	0.40	2.07 ^{ns}
	16 - 30 ปี	63	2.72	0.43	
	31 - 45 ปี	119	2.80	0.44	
	> 45 ปี	119	2.80	0.44	
รวม		302	2.74	0.42	

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ระยะเวลา ที่อยู่อาศัยท้องถิ่น	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	1 - 15 ปี	1	2.34	0.56	2.23 ^{ns}
	16 - 30 ปี	63	2.33	0.47	
	31 - 45 ปี	119	2.52	0.72	
	> 45 ปี	119	2.52	0.72	
	รวม	302	2.41	0.60	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	1 - 15 ปี	1	2.86	0.30	1.97 ^{ns}
	16 - 30 ปี	63	2.88	0.41	
	31 - 45 ปี	119	2.89	0.40	
	> 45 ปี	119	2.89	0.40	
	รวม	302	2.88	0.37	
โดยภาพรวม	1 - 15 ปี	1	2.64	0.33	1.80 ^{ns}
	16 - 30 ปี	63	2.64	0.33	
	31 - 45 ปี	119	2.73	0.41	
	> 45 ปี	119	2.73	0.41	
	รวม	302	2.67	0.36	

หมายเหตุ ^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 8 รายได้ของครัวเรือน ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

การศึกษาแบ่งรายได้รวมในครัวเรือน ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ มีรายได้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 80,000 บาท 80,001 – 150,000 บาท 150,001 – 220,000 บาท และมีรายได้ มากกว่า 220,000 บาท จากการศึกษา พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้รวมในครัวเรือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับอมราวดี (2528) ได้ศึกษา

ความคิดเห็นของราษฎรรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สรุปได้ว่าประชากรที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมีความคิดในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ว่าราษฎรจะมีรายได้สูงหรือต่ำก็บุกรุกพื้นที่ป่าเหมือนกัน ทั้งนี้เกิดจากการหารายได้เสริมจากการตัดไม้ขาย ซึ่งเป็นวิธีที่หารายได้รวดเร็วกว่าการประกอบอาชีพอื่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครัวเรือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่าและด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวก ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ของครัวเรือน

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	รายได้ ครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	$\leq 80,000$	99	2.78	0.45	0.58 ^{ns}
	80,001 - 150,000	86	2.71	0.44	
	150,001 - 220,000	47	2.70	0.40	
	> 220,000	70	2.75	0.40	
	รวม	302	2.74	0.43	
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	$\leq 80,000$	99	2.47	0.58	0.76 ^{ns}
	80,001-150,000	86	2.39	0.52	
	150,001-220,000	47	2.35	0.52	
	> 220,000	70	2.41	0.77	
	รวม	302	2.41	0.60	

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	รายได้ ครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	$\leq 80,000$	99	2.90	0.40	0.78 ^{ns}
	80,001-150,000	86	2.83	0.39	
	150,001-220,000	47	2.90	0.33	
	> 220,000	70	2.89	0.37	
รวม		302	2.88	0.38	
โดยภาพรวม	$\leq 80,000$	99	2.71	0.36	0.94 ^{ns}
	80,001-150,000	86	2.64	0.36	
	150,001-220,000	47	2.64	0.33	
	> 220,000	70	2.68	0.37	
รวม		302	2.67	0.36	

หมายเหตุ ^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 9 จำนวนพื้นที่ถือครอง ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

การศึกษาแบ่งจำนวนพื้นที่ถือครองของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ไม่มีที่ดิน
ถือครอง มีที่ดินถือครอง 1-10 ไร่ และมีที่ดินถือครองมากกว่า 10 ไร่ จากการศึกษาพบว่า ราษฎร
กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพื้นที่ถือครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดย
ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่ง
สอดคล้องกับ วราภรณ์ (2533) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนบ้านคำขาม ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ทำกิน ต่อการทำลาย
ทรัพยากรป่าไม้ ผลคือปัจจัยทั้งสองประการเป็นอิสระต่อกัน คือ ไม่ว่าราษฎรจะมีที่ดินมากหรือน้อยก็มีการทำลายทรัพยากรป่าไม้ และศิริชัย (2537) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทาง
เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัด

กำแพงเพชร ในด้านปัจจัยขนาดพื้นที่ถือครองที่ดินกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้พบว่าจำนวนพื้นที่ที่ถือครองสูงหรือต่ำไม่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่มีจำนวนพื้นที่ถือครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ และด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 28

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว – เขามวกที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามจำนวนพื้นที่ถือครอง

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน พื้นที่ถือครอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	ไม่มีที่ดิน	222	2.75	0.43	1.37 ^{ns}
	1 - 10 ไร่	78	2.74	0.42	
	> 10 ไร่	2	2.62	0.46	
	รวม	302	2.74	0.43	
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	ไม่มีที่ดิน	222	2.40	0.63	5.42*
	1 - 10 ไร่	78	2.51	0.57	
	> 10 ไร่	2	2.13	0.41	
	รวม	302	2.41	0.60	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	ไม่มีที่ดิน	222	2.88	0.39	2.91 ^{ns}
	1 - 10 ไร่	78	2.85	0.37	
	> 10 ไร่	2	3.02	0.32	
	รวม	302	2.88	0.38	

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน พื้นที่ถือครอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า F
โดยภาพรวม	ไม่มีที่ดิน	222	2.68	0.38	1.23 ^{ns}
	1 - 10 ไร่	78	2.70	0.36	
	> 10 ไร่	2	2.59	0.23	
รวม		302	2.67	0.36	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างรู้คุณค่า พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพื้นที่ถือครอง 1 - 10 ไร่ และไม่มีที่ดินถือครอง มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างรู้คุณค่า สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีที่ดินถือครอง มากกว่า 10 ไร่ ตามตารางที่ 29

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ในจังหวัดชลบุรี ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างรู้คุณค่า
จำแนกตามจำนวนพื้นที่ถือครอง

จำนวนพื้นที่ถือครอง	จำนวน	$\bar{X}$	จำนวนพื้นที่ถือครอง	
			> 10 ไร่	ไม่มีที่ดิน 1 - 10 ไร่
ไม่มีที่ดิน	222	2.40	*	
1 - 10 ไร่	78	2.51	*	-
> 10 ไร่	2	2.13		-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 10 การเข้ารับการฝึกอบรม ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

การศึกษาแบ่งการเข้ารับการฝึกอบรม ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เคย และ ไม่เคยมีการเข้ารับการฝึกอบรม จากการศึกษา พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างเข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยราษฎรที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็น ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงกว่าราษฎรที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของบุญมี (2544) พบว่า ผู้ที่เคยมีประสบการณ์การฝึกอบรมด้านทรัพยากรป่าไม้ มีผลต่อ ความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกาญจนบุรี

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎร กลุ่มตัวอย่าง ที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการ สงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็น การยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยราษฎรที่ไม่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมมีความ คิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้สูงกว่า ราษฎรที่เคยมีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม ส่วนด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างรู้คุณค่าและด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 30

ตารางที่ 30 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว

– เขาชมภู ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำแนกตามประสบการณ์ในการเข้ารับ
การฝึกอบรม

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ประสบการณ์ในการ เข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	ไม่เคย	262	2.85	0.43	2.01*
	เคย	40	2.62	0.43	
	รวม	302	2.74	0.43	

ตารางที่ 30 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ประสบการณ์ในการ เข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	ไม่เคย	262	2.58	0.60	1.88 ^{ns}
	เคย	40	2.24	0.60	
รวม		302	2.41	0.60	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	ไม่เคย	262	2.89	0.38	0.53 ^{ns}
	เคย	40	2.86	0.41	
รวม		302	2.88	0.40	
โดยภาพรวม	ไม่เคย	262	2.72	0.35	2.04*
	เคย	40	2.62	0.41	
รวม		302	2.67	0.38	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 11 ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ของราษฎรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

การศึกษาแบ่งความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มีความรู้สูงเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และมีความรู้ต่ำเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้สูงมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงกว่าราษฎรที่มีระดับความรู้ต่ำ เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญมี (2544) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีผลต่อความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในแต่ละด้าน พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างรู้คุณค่า และด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตามตารางที่ 31 โดยราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้สูงมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในทุกๆ ด้านสูงกว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้ต่ำ

ตารางที่ 31 เปรียบเทียบความคิดเห็นของราษฎรที่อาศัยอยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในจังหวัดชลบุรีจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

ความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้	ความรู้เกี่ยวกับ ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t
1.การสงวนดูแลและป้องกัน รักษาทรัพยากรป่าไม้	ต่ำ	68	2.69	0.39	-2.06*
	สูง	234	2.78	0.46	
รวม		302	2.74	0.43	
2.การใช้ประโยชน์ทรัพยากร ป่าไม้อย่างรู้คุณค่า	ต่ำ	68	2.32	0.53	-2.61*
	สูง	234	2.49	0.66	
รวม		302	2.41	0.56	
3.การพัฒนาและฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้	ต่ำ	68	2.83	0.35	-2.63*
	สูง	234	2.94	0.40	
รวม		302	2.88	0.38	
โดยภาพรวม	ต่ำ	68	2.62	0.32	-3.21*
	สูง	234	2.74	0.39	
รวม		302	2.67	0.34	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สำหรับคำถามแบบปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน เพื่อให้ราษฎรกลุ่มตัวอย่างให้แสดงทัศนะของตนเอง จากนั้นทำการสรุปประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะที่ใกล้เคียงกันเข้าไว้ด้วยกัน จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 63.2 และมีปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ร้อยละ 36.8 โดยประเด็นปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สัตว์ป่าก่อความเสียหายแก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 24.5 เนื่องจากการไม่มีการจัดทำแนวกันสำหรับเขตหากินของสัตว์ป่าและบริเวณดังกล่าวมีถนนตัดผ่านเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าส่งผลให้มีสัตว์ป่าบริเวณท้องถนนเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และสร้างความเสียหายแก่ราษฎรอาทิ การกินผลผลิตพืชเกษตรของราษฎรในพื้นที่ ทำร้ายราษฎร เป็นต้น รองลงมาได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปเก็บหาของป่า มีจำนวนถึงร้อยละ 22.2 ปัญหาไฟไหม้ป่ารุนแรง มีอยู่ร้อยละ 11.9 เพราะราษฎรที่ประกอบอาชีพเก็บหาของป่าในเขตป่า อาทิ เก็บผักหวานป่า มักจะใช้วิธีการถางและเผาป่าโดยไม่มีการควบคุมไฟป่า ทำให้เกิดปัญหาไฟไหม้ป่าขึ้นเป็นประจำ ซึ่งนอกจากจะทำให้ผืนป่าได้รับอันตรายถูกไฟไหม้แล้ว บางครั้งยังสร้างความเสียหายแก่บ้านเรือนและทรัพย์สินของราษฎรด้วย ส่วนประเด็นปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ มีการบุกรุกป่า และลักลอบตัดไม้ ร้อยละ 1.3 เพราะเนื่องจากในชุมชนมีการตั้งกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ป่า จึงส่งผลให้คนในชุมชน ช่วยกันในการสอดส่องดูแลการบุกรุกป่า และลักลอบตัดไม้ ไม่ให้เกิดขึ้นในชุมชน ตามตารางที่ 32

สำหรับประเด็นข้อเสนอแนะในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนนั้น จากการศึกษาพบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 61.9 และมีข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 38.1 โดยประเด็นข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปรากฏว่า ร้อยละ 22.5 ของราษฎรกลุ่มตัวอย่างต้องการที่จะให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีการจัดทำรั้วและป้ายระวังสัตว์ป่าเพื่อลดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น รองลงมา คือ ผ่อนผันให้ราษฎรเข้าไปทำกิน เก็บหาของป่า มีร้อยละ 22.2 ส่งเสริมความรู้เรื่องวนเกษตรการปรับปรุงดิน และเกษตรแผนใหม่มีร้อยละ 18.5 และทางราชการหมายแนวเขตป่าให้ชัดเจน และเจ้าหน้าที่มีความเข้มงวดกวาดขันดูแลพื้นที่ให้มากขึ้น ร้อยละ 14.9 และ 12.3 ตามลำดับ ตามตารางที่ 33

ตารางที่ 32 ปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	191	63.2
มี*	111	36.8
- สัตว์ป่าก่อความเสียหายแก่ชุมชน	74	24.5
- ขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ในเก็บหาของป่า	67	22.2
- ไฟไหม้ป่ารุนแรง	36	11.9
- ขาดความรู้อาชีพทางป่าไม้	23	7.6
- การจัดทำแนวเขตที่ไม่ชัดเจนที่ดินที่ผิดกฎหมาย	10	3.3
- มีการบุกรุกป่า และลักลอบตัดไม้	4	1.3
รวม	302	100.0

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 33 ข้อเสนอแนะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีข้อเสนอแนะ	187	61.9
มีข้อเสนอแนะ*	115	38.1
- มีการจัดทำรั้วและป้ายระวังสัตว์ป่า	68	22.5
- ผ่อนผันให้ราษฎรเข้าไปทำกิน เก็บหาของป่า	67	22.2
- ส่งเสริมความรู้เรื่องวนเกษตร การปรับปรุงดิน และเกษตรแผนใหม่	56	18.5
- ทางราชการหมายแนวเขตป่าให้ชัดเจน	45	14.9
- เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้มงวดกวาดขันดูแลพื้นที่ให้มากขึ้น	37	12.3
รวม	302	100.0

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมภู จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลทั่วไป ระดับความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ ราษฎรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยอยู่รอบและใกล้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมภู จังหวัดชลบุรี จำนวน 302 ครัวเรือน โดยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสำรวจข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยนำเสนอข้อมูลรูปแบบตาราง และแสดงค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการอธิบาย และตีความหมายค่าต่างๆ ในตาราง และการวิเคราะห์ความแตกต่าง ระหว่างตัวแปรด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น รายได้ครัวเรือน จำนวนพื้นที่ถือครอง ประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กับตัวแปรตาม คือ ระดับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test และค่า F-test โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และกำหนดค่าความเชื่อมั่นทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสรุปผลการศึกษาระยะประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 70.5 มีอายุเฉลี่ย 41.3 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.0 และนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 97.0

ลักษณะข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

ราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในหมู่บ้านที่อยู่ร้อยละ 62.6 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเฉลี่ย 30.5 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.3 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.9 คน มีอาชีพหลักรับจ้างร้อยละ 32.5 และไม่มีอาชีพร้อยละ 63.2 มีรายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 159,818.1 บาท และ 133,062.5 บาท ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้พอดีกับรายจ่าย ร้อยละ 42.7 มีเงินออม มีที่ดินถือครองเฉลี่ย 4.6 ไร่ ไม่เคยได้รับข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ร้อยละ 84.8 และไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ร้อยละ 86.8

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากการศึกษา ราษฎรกลุ่มตัวอย่างพบว่า ได้คะแนนต่ำสุด 7 คะแนน สูงสุด 10 คะแนน และคะแนนเฉลี่ย 8.25 คะแนน โดยคำถามที่ราษฎรตอบถูกมากที่สุด คือ การปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและพื้นที่ที่รกร้างว่างเปล่าเป็นการฟื้นฟูสภาพป่าให้เกิดความอุดมสมบูรณ์มีผู้ตอบถูก ร้อยละ 97.0 และสำหรับคำถามที่ราษฎรตอบถูกน้อยที่สุด คือ การตัดไม้และการเก็บหาของป่าเพื่อใช้สอยและบริโภค ตามความจำเป็นย่อมทำได้ มีผู้ตอบถูก ร้อยละ 51.3 เมื่อใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับความรู้พบว่าราษฎรร้อยละ 77.5 คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยหรือมีความรู้ระดับสูง และร้อยละ 22.5 มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยหรือมีความรู้ระดับต่ำ

ความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ จากการศึกษพบว่า ราษฎรมีความคิดเห็นด้านการสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.74; S.D. = 1.07) ความคิดเห็นด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.41; S.D. = 1.26) และความคิดเห็นด้านการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ในภาพรวม

อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$; S.D.= 1.10) ภาพรวมของความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$; S.D.= 1.14)

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การได้รับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนปัจจัยอื่นที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น รายได้ครัวเรือน และจำนวนพื้นที่ถือครอง ตามตารางที่ 34

ตารางที่ 34 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตัวแปรอิสระ	ค่า t	ค่า F
1. เพศ	-0.80 ^{ns}	-
2. อายุ	-	0.92 ^{ns}
3. ระดับการศึกษา	-	4.29*
4. ศาสนา	1.47 ^{ns}	-
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	-	2.73 ^{ns}
6. อาชีพหลัก	-	1.32 ^{ns}
7. ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น	-	1.80 ^{ns}
8. รายได้ของครัวเรือน	-	0.93 ^{ns}
9. จำนวนพื้นที่ถือครอง	-	1.23 ^{ns}
10. การเข้ารับการฝึกอบรม	2.03*	-
11. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	-3.21*	-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน พบว่ามีปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สัตว์ป่าก่อความเสียหายแก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมา คือ ความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปเก็บหาของป่ามีร้อยละ 22.2 ปัญหาไฟไหม้ป่ารุนแรง มีอยู่ร้อยละ 11.9 และประเด็นปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ มีการบุกรุกป่า และลักลอบตัดไม้ ร้อยละ 1.3

สำหรับข้อเสนอแนะพบว่า ร้อยละ 22.5 ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ต้องการที่จะให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีการจัดทำรั้ว และป่าชะง่อนสัตว์ป่าเพื่อลดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น รองลงมา คือ ผ่อนผันให้ราษฎรเข้าไปทำกิน เก็บหาของป่า มีร้อยละ 22.2 ส่งเสริมความรู้เรื่องวนเกษตรการปรับปรุงดิน และเกษตรแผนใหม่มีร้อยละ 18.5 และทางราชการหมายแนวเขตป่าให้ชัดเจน และเจ้าหน้าที่ที่มีความเข้มงวดกวดขันดูแลพื้นที่ให้มากขึ้น ร้อยละ 14.9 และ 12.3 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่าปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างด้านความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ระดับการศึกษา จึงควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทั้ง ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี โดยแนะแนวทางการพึงพิงทรัพยากรป่าไม้อย่างชาญฉลาด เพื่อให้มีทรัพยากรป่าไม้ไว้ใช้อย่างยั่งยืน ส่วนผู้ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ควรส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์สืบเนื่องต่อไปในอนาคต ส่วนการเข้ารับการฝึกอบรม สมควรที่ทางราชการจะต้องเข้าไปปรับเปลี่ยนความคิดเห็นของราษฎร โดยจะต้องเริ่มต้นจากการเปลี่ยนองค์ประกอบด้านความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นอันดับแรก โดยอาศัยวิธีการในรูปแบบต่างๆ อันได้แก่ การประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม แนะนำ และการดูงาน เพื่อให้ราษฎรได้ทราบข้อเท็จจริงและมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ รวมถึงแนวทางและวิธีการในการอนุรักษ์ เพราะถ้าความคิดเห็นและความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรปรับเปลี่ยนไปในทิศทางบวกแล้ว ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึก และทางด้านการกระทำของราษฎรเปลี่ยนแปลงไปด้วย และส่งผลให้ราษฎรเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ และพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ ควรมีการ

ประสานงานกับพัฒนาการจังหวัด ในการฝึกอบรมอาชีพเสริมให้กับราษฎรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถมีอาชีพรอง แทนที่จะใช้เวลาว่างไปการบุกรุกแผ้วถางป่า ล่าสัตว์ป่า ดังที่เคยปฏิบัติมา

2. เนื่องจากคะแนนความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรอยู่ในระดับปานกลาง จึงควรที่จะได้มีการส่งเสริมความคิดเห็นทางด้านนี้ให้สูงขึ้น ซึ่งอาจจะอาศัยกระบวนการฝึกอบรมเพื่อให้ราษฎรเกิดการเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นและอาจสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้มีการปฏิบัติควบคู่ไปด้วย เช่น การให้รางวัลการประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น รวมทั้งอาจให้ราษฎรสวมบทบาทการมีส่วนร่วมในการพิทักษ์รักษาป่า ซึ่งก็เป็นทางหนึ่งในการที่จะเสริมสร้างความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรให้สูงขึ้น

3. เกี่ยวกับปัญหาด้านไฟฟ้ารุนแรงในพื้นที่ ควรมีการประชาสัมพันธ์และฝึกอบรมด้านการป้องกันไฟฟ้าให้กับราษฎรในชุมชนรอบป่า โดยเฉพาะในเรื่องของการควบคุมไฟในแปลงที่ทำกินของตนเอง ในฤดูกาลเตรียมพื้นที่เพื่อมิให้ลุกลามออกไปทำความเสียหายให้แก่ผืนป่าและแปลงที่ทำกินของราษฎรรายอื่น นอกจากนี้ทางราชการควรขยายจัดตั้งหน่วยควบคุมไฟฟ้าขึ้นในพื้นที่ตามจุดล่อแหลมที่จะต้องระมัดระวังป้องกันไฟ รวมทั้งฝึกอบรมและจัดตั้งราษฎรอาสาสมัครป้องกันไฟฟ้าประจำในแต่ละหมู่บ้านด้วย

4. เกี่ยวกับปัญหาด้านสัตว์ป่าเดินบนท้องถนน ควรมีการจัดทำแนวกันให้มีความแข็งแรงรอบแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญญ์ พร้อมทั้งติดป้ายให้ผู้ขับขี่รถจราจรบริเวณพื้นที่ดังกล่าวใช้ความระมัดระวังในการขับรถ เพื่อเวลา มีสัตว์ข้ามผ่านถนน ก็สามารถลดการเกิดอุบัติเหตุได้

5. นอกจากนี้ทางราชการควรเข้าไปดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมด้านป่าไม้ โดยเน้นในเรื่องของการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาปรับปรุงดิน เช่น การจัดทำระบบวนเกษตร การส่งเสริมการปลูกป่าไม้ใช้สอยเพื่อให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของราษฎรในพื้นที่ เนื่องจากราษฎรได้ประสบปัญหาที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดแคลนไม้ใช้สอยรวมไปถึงของป่าสำหรับบริโภคครัวเรือนและชุมชน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมแผนที่ทหาร. 2541. แผนที่จังหวัดชลบุรี ระบาย 51351 III 51352 III 52353 III 52354 III.

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2550. แผนแม่บทการจัดการพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว - เขาชมัญ, ชลบุรี.

กอบกุล ภูธรภรณ์. 2520 . สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้บุกรุกพื้นที่ป่าสงวนในเขต สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช . เอกสารฉบับที่ 3. สถานีวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

เกษม จันทร์แก้ว. 2544. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. อักษรสยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ .

ชัยรัตน์ จงก้องเกียรติ. 2533. ทศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ บ้านโคกไม้แดง-หัวกระสัง อำเภอบะคำ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณรงค์ ป่วงรักษ์. 2543 ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมราษฎรท้องถิ่นที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตะเบาะ - ห้วยใหญ่ จังหวัดเพชรบูรณ์และชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณรงค์ศักดิ์ นามตาปี. 2535. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจสังคมและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินของราษฎรในเขตและบริเวณรอบนอกเขตพื้นที่จากการดำเนินงานโครงการพัฒนาโดยตุงจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิวัติ เรืองพานิช. 2542. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ . โครงการตำราชุดการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เล่มที่ 1, คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____. 2546. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

บรรพต คันธเสน. 2543. ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม และทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยง-ภูทอง จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญช่วย อรรถวรรณ. 2535. ผลกระทบของสภาพเศรษฐกิจสังคม การใช้ที่ดินและการบริโภคไม้ของราษฎรต่อการจัดการอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญมี รุ่งรักสกุล. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มยุรี มโนสา. 2527. ออกแบบของการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ ต่อการทำลายป่าไม้ในป่าสาธิต แม่หวด อำเภองาว จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มานอนน์ มณีนิล. 2528. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมกับการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในพื้นที่ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก กิ่งอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ลาวัลย์ มนต์ไทรเวศย์. 2528. ความคิดเห็นของผู้ได้รับสิทธิทำกินต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ศึกษาเฉพาะกรณี: เขตป่าวังเพลิง - ม่วงค่อม - ลำนารายณ์ จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วราภรณ์ สุนทรพิพัฒน์. 2533. ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนบ้านคำขาม ตำบลดงมูล อำเภอนองกรุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วัฒนา สุนทรชัย. 2547. มาตรวัดความน่าเชื่อถือหรือความตรง (reliability) ของแบบวัดแหล่งที่มา: <http://tulip.bu.ac.th/wanthna.s/reliability.htm>, 16 กรกฎาคม 2553.

วิทพงศ์ ขำวิชา, สันติ สุขสะอาด และ วุฒิพล หัวเมืองแก้ว. 2553. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด, น. 148 -155. ใน รายงานการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 48 (สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ศักดิ์ แก้วดวงสี. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรภายใต้โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิริชัย เรืองฤทธิ์. 2537. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมที่ผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมิตร ยอดพรม. 2535. การตั้งถิ่นฐานและสภาพเศรษฐกิจสังคมของราษฎรในป่า โครงการไม้กระยาเลยหินลับ-ลำพระเพลิง (นม.8) จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า. 2553. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.

สวัสดิ์ บุญชี. 2525. แผนงานวิจัยเพื่อความต้องการของเกษตรกรในเขตจังหวัดเชียงราย. วารสารกรมพัฒนาที่ดิน 201 (19): 10-11.

สุรินทร์ ทองคำ. 2535. ความคิดเห็นของราษฎรบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรนก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุขงกข จามิกร. 2526. สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554**. สำนักนายกรัฐมนตรี, กรุงเทพฯ.

สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี. 2553. **จำนวนประชากรและสาธารณูปโภคพื้นฐาน 2553**. ศาลากลางจังหวัดชลบุรี, ชลบุรี.

อมราวดี เหมาคม. 2528. **ความคิดเห็นของราษฎรรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุทิศ กุญอินทร์. 2537. **การบริหารและการจัดการพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า**. ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

Best, J.W. 1977. **Research in Education**. Prentice Hall, In., New Jersey.

Foster, C.R. 1952. **Psychology for Life Adjustment**. American Technical Society, Chicaco.

Feidman, M.P. 1970. **Psychology in the Industrail Environment**. Butterwort and Publisher Co.,Ltd ., London.

Good, C.V. 1973. **Dictionary of Education**. Mc Graw-Hill Book Comp, New York.

Hilgard, E.R. 1962. **Introduction to Psychology**. Harcoupt Brase World, Inc., New York.

Kolesnilk, W.L. 1970. **Education Psychology**. Mc Graw Hill Book Comp, New York.

Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. 1970. Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30: 607-610.

Macquire, W.J. 1969. **The HandBook of Social Psychology**. (2nd ed.) Addision Wesley Publishing Company. Massachusetts.

Morgan, G.T. and R.A. King. 1966. **Introduction to Psychology**. International Student Edition, Mc Graw-Hill Kongakusha, Ltd., Tokyo.

Oskamp, S. 1977. **Attitude and Opinion**. Prentice - Hall. Inc., New Jersey.

Reeder, W.W. 1973. **Belief Disbelief and Social Sociology Bulletin** . Conal University, New York.

Traindis, E.W. 1971. **Attitude and Opinion**. Prentice - Hall. Inc., New Jersey.

Webster. 1966. **New World Dictionary**. Compact School World Publishing, New York.

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่รอบ
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ท่านไม่จำเป็นต้องลงชื่อในแบบสอบถาม และคำตอบของท่านจะถือเป็น
ความลับไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านอย่างเด็ดขาดจึงขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง
อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : 1. โปรดเติมข้อความหรือใส่เครื่องหมาย / หน้าข้อความซึ่งตรงกับความคิดเห็นที่เป็นจริง
ของท่าน

2. โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ปัจจุบันท่านอายุปี (เกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

() ไม่ได้รับการศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษา

() ปวช.หรือ ปวส.

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี (ระบุ).....

4. ศาสนา

() พุทธ

() คริสต์

() อิสลาม

() อื่นๆ (ระบุ)

ตอนที่ 2 ข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ของราษฎร

1. ภูมิลำเนาเดิมของท่าน () อยู่ที่นี่ตั้งแต่เดิม () ย้ายมาจากที่อื่น
ถ้าย้ายมาจากที่อื่น ท่านย้ายมาจากที่ใด
() จากหมู่บ้านอื่นในตำบลเดียวกัน () จากตำบลอื่นในอำเภอเดียวกัน
() จากอำเภออื่นในจังหวัดเดียวกัน () จากจังหวัดอื่น (ระบุ)
2. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ (ระบุ)ปี หรือเข้ามาอยู่ตั้งแต่ปี พ.ศ.
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนคน
ชาย.....คน น้อยกว่า 15 ปีคน 15-60 ปี.....คน มากกว่า 60 ปี.....คน
หญิง.....คน น้อยกว่า 15 ปีคน 15-60 ปี.....คน มากกว่า 60 ปี.....คน
4. อาชีพหลัก
() ทำนา () ทำไร่(ระบุ)..... () ทำสวน(ระบุ)..... () ค้าขาย(ระบุ)...
() รับจ้าง(ระบุ)..... () รับราชการ () อื่นๆ (ระบุ)
5. อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1)
() ไม่มี
() มี ได้แก่
() ทำนา () ทำไร่ () ทำสวน () ค้าขาย
() รับจ้าง () อื่นๆ (ระบุ)
6. รายได้จากการประกอบอาชีพตามข้อ 5 ข้อ 6 ของท่านในรอบปีที่ผ่านมา
รายได้จากอาชีพหลักบาทต่อปี
รายได้จากอาชีพรองบาทต่อปี
รายได้ทั้งหมดในปีที่ผ่านมา รวมทั้งสิ้น.....บาท
7. รายจ่ายของท่านในรอบปีที่ผ่านมา
รายจ่ายด้านการเกษตรบาทต่อปี
(พันธุ์พืช, พันธุ์สัตว์, ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง, ค่าจ้างแรงงาน, ค่าขนส่ง และอื่นๆ)
รายจ่ายด้านการบริโภคในครัวเรือนบาทต่อปี
(อาหาร, เสื้อผ้า, ยารักษาโรค, ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย, ค่าพาหนะ และอื่นๆ)

รายจ่ายด้านขนบธรรมเนียม , ประเพณี และวัฒนธรรม รวม.....บาทต่อปี

(งานทำบุญต่างๆ, งานแต่งงาน, งานศพ และอื่นๆ)

รายจ่ายทั้งหมดในปีที่ผ่านมา รวมทั้งสิ้นบาท

8.สถานะทางการเงินในรอบปีที่ผ่านมา

- () รายได้พอดีกับรายจ่าย () มีหนี้สิน
() มีเงินออม

9. ท่านมีที่ดินในความครอบครอง หรือไม่

- () ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อที่ 12)
() มี จำนวนแปลง จำนวน.....ไร่

โดยมีรายละเอียดดังนี้

แปลงที่	เนื้อที่ถือครอง (ไร่)	(1) การใช้ประโยชน์ที่ดิน	(2) เอกสารสิทธิ์	(3) วิธีที่ได้มา

หมายเหตุ	(1) 1.1 ที่อยู่อาศัย	1.2 ที่ทำกิน	1.3 ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน	
	(2) 2.1 โฉนด	2.2 นส.3	2.3 สปก.4-01	2.4 ภบท. 5
	(3) 3.1 จ้างจอง	3.2 ซ้ำ	3.3 สมรส	

11. ที่ดินทำกินที่มีอยู่ขณะนี้เพียงพอกับความต้องการหรือไม่

() เพียงพอ

() ไม่เพียงพอ ต้องการอีกไร่

วิธีการที่ได้มา

() ซื้อ

() จ้างจ้อง

() อื่นๆ (ระบุ).....

12. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวต่างๆ เกี่ยวกับความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้หรือไม่

() ไม่ได้รับ

() ได้รับ จำนวน ครั้งในรอบปีที่ผ่านมา

14. การฝึกอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

() ไม่เคย

() เคย.....ครั้ง

หลักสูตรที่ได้รับการฝึกอบรม

ลำดับ	หลักสูตร	หน่วยงาน

ส่วนที่ 3 ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1.	ป่าไม้ช่วยทำให้ฝนตกตามฤดูกาล	/	
2.	การแผ้วถางป่าให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมไม่ทำให้ป่าเสื่อมดุล		/
3.	ป่าไม้ไม่เกี่ยวกับการช่วยป้องกันภัยตามธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ลมพายุ ภาวะฝนแล้ง		/
4.	การดูแลรักษาป่าเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐเท่านั้น		/
5.	ป่าไม้เป็นสมบัติของชาติ ประชาชนทุกคนจึงควรมีสิทธิใช้ประโยชน์		/
6.	การประกาศเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์และการกำหนดเขตใช้ประโยชน์ที่ดิน สามารถป้องกันและรักษาพื้นที่ป่าไม้ได้	/	
7.	การตัดไม้และการเก็บหาของป่าเพื่อใช้สอยและบริโภค ตามความจำเป็น ย่อมทำได้	/	
8.	คนในชุมชนลัดเลาะตัดไม้ทำลายป่าจะไม่ถูกลงโทษ		/
9.	การจัดสร้างแนวกันชนและแนวเขตป่าไม้ที่ชัดเจน ช่วยป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้	/	
10.	การปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเป็นการฟื้นฟูสภาพป่าให้เกิดความอุดมสมบูรณ์	/	

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ก. การสงวนดูแลและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้					
1. ภัยแล้งมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการตัดไม้ทำลายป่า					
2. ท่านรู้สึกไม่พอใจเจ้าหน้าที่ที่คอยจับกุมผู้บุกรุกตัดไม้และถางป่า					
3. ท่านรู้สึกพอใจที่มีคนจำนวนมากขัดขวางและต่อต้านเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามจับกุมผู้บุกรุกตัดไม้ทำลายป่า					
4. ท่านพร้อมและยินดีที่จะปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ที่ห้ามบุกรุกแผ้วถางป่า ตัดไม้ ถ่าสัตว์ และเก็บหาของป่า					
5. การป้องกันรักษาป่าเป็นหน้าที่ของทางราชการอยู่แล้ว ชาวบ้านไม่จำเป็นต้องเข้าไปร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาป่าอีก					
6. ถึงแม้ว่าท่านจะเห็นถึงความสำคัญของการรักษาป่าไม้ แต่เรื่องปากท้องสำคัญกว่า					
7. ท่านรู้สึกไม่พอใจเพื่อนบ้านที่เข้าไปบุกรุกตัดไม้และถางป่า					
8. การประกาศเขตป่าอนุรักษ์ เป็นการแย่งที่ทำกินของชาวบ้าน					
9. การคอยควบคุมดูแลไม่ให้ไฟไหม้ป่าไม่ใช่หน้าที่ของชาวบ้านแต่เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ป่าไม้					
10. ท่านเชื่อว่าไฟป่าเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะดับเองได้ ไม่จำเป็นต้องช่วยกันระงับป้องกันไฟป่า					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ข. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า					
1.ท่านยังมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ไม้จากป่าธรรมชาติ					
2.การหาของป่าชนิดต่างๆ มาใช้ประโยชน์จำนวนมากไม่ทำให้สภาพป่าเสื่อมคุณภาพ					
3.ท่านอยากตัดไม้ในป่ามาสร้างและต่อเติมบ้าน					
4.ท่านอยากบุกเบิกจับจองที่ป่าเอาไว้สำหรับลูกหลานในอนาคต					
5.หากทางราชการไม่ดูแล ปล่อยให้มีการบุกรุกตัดไม้และถางป่าท่านก็จะกระทำด้วยเช่นกัน					
6.หากรัฐบาลมีการจัดที่ดินทำกินให้ชาวบ้านย่อมสามารถแก้ปัญหาการบุกรุกแผ้วถางป่าลงได้					
7.ในการเตรียมพื้นที่ปลูกพืชไร่ท่านจะสงวนรักษาไม้ยืนต้นที่ขึ้นอยู่เดิมไว้โดยไม่ตัดและเผาทำลาย					
8.หากที่ทำกินของท่านไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก ท่านจะบุกรุกถางป่าเพื่อใช้เป็นที่ทำกินเพิ่มเติมอีก					
9.การถางป่าเพื่อทำไร่ของชาวบ้าน ไม่น่าจะทำให้หน้าในแม่น้ำลำคลองลดน้อยลง					
10.การเผาไร่จะทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปลูกพืชไร่ง่าย					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ค. การพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้					
1.ท่านจะไม่เสียเวลากับการปลูกป่าหรือปลูกต้นไม้ หากไม่ได้รับเงินค่าจ้าง					
2. ท่านจะปลูกต้นไม้ในแปลงที่ทำกินและที่อยู่อาศัยอยู่เสมอ เพื่อจะได้มีไม้ไว้ใช้สอยภายในครัวเรือน					
3.การเข้าไปร่วมปลูกป่าในวันสำคัญต่างๆ ทำให้เสียเวลาทำมาหากิน					
4.การปลูกป่าชุมชนสำหรับหมู่บ้านเป็นสิ่งไม่จำเป็น					
5.ท่านอยากปลูกป่า เพื่อปรับปรุงสภาพป่าเสื่อมโทรมบริเวณรอบๆ หมู่บ้านให้อุดมสมบูรณ์					
6.การฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมด้วยเทคนิควิธีการปลูกป่า ไม่ใช่เป็นสิ่งจำเป็น					
7.ท่านได้หมั่นดูแลบำรุงรักษาด้านไม้ภายหลังการปลูกอยู่เสมอ					
8.ราษฎรสามารถป้องกันรักษาป่าชุมชนของหมู่บ้านด้วยตนเอง					
9.การปลูกพืชควบคู่กับต้นไม้ในรูปแบบวนเกษตร ช่วยลดปัญหาหน้าดินถูกชะล้าง และเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำ ในที่ดินทำกิน					
10.การปลูกฟื้นฟูสภาพป่าเป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองเกินความจำเป็น เพราะหากปล่อยไว้เฉยๆ ป่าก็สามารถกลับฟื้นคืนสภาพอุดมสมบูรณ์ดังเดิมได้					

ส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในหมู่บ้านของท่านเป็นอย่างไรบ้าง และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

ปัญหา.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ขอขอบคุณอย่างยิ่งที่ท่านให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์นี้

ตารางผนวกที่ ข1 ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	6.67	3.333	.644	.610
A2	6.47	4.189	.412	.674
A3	6.53	4.051	.314	.676
A4	6.70	3.528	.474	.644
A5	6.57	3.978	.313	.675
A6	6.60	3.559	.579	.629
A7	6.97	3.689	.300	.682
A8	6.70	3.734	.341	.670
A9	6.97	3.344	.500	.636
A10	6.73	4.547	-.118	.755

Reliability Coefficients

N of Case = 30

N of Item = 10

Alpha = 0.69

ตารางผนวกที่ ข2 ความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์เรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	95.6333	88.240	.084	.858
A2	95.2667	86.133	.315	.851
A3	95.0667	85.513	.406	.849
A4	95.2667	85.375	.293	.852
A5	95.1000	79.610	.635	.841
A6	95.4333	80.392	.592	.842
A7	95.1667	78.006	.747	.837
A8	95.1000	79.748	.662	.840
A9	95.1333	77.154	.701	.837
A10	95.2667	77.444	.722	.837
B1	95.2333	79.495	.615	.841
B2	95.1667	79.799	.658	.840
B3	95.4333	85.289	.512	.848
B4	95.4000	85.766	.282	.852
B5	95.4667	87.361	.248	.853
B6	95.4000	84.317	.341	.851
B7	95.5667	87.357	.175	.855
B8	95.5333	87.844	.131	.856
B9	95.2000	87.131	.221	.853
B10	95.7000	89.321	.023	.859
C1	95.5333	87.499	.324	.851
C2	95.1333	89.844	-.016	.860
C3	95.4333	85.289	.356	.850
C4	95.3667	82.792	.502	.846

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C5	95.2000	87.131	.221	.853
C6	95.7000	89.321	.023	.859
C7	95.5333	87.499	.324	.851
C8	95.1333	89.844	-.016	.860
C9	95.4333	85.289	.356	.850
C10	95.3667	82.792	.502	.846

Reliability Coefficients

N of Case = 30

N of Item = 30

Alpha = 0.85

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล	นายสิริพงษ์ ชูเสน
วัน เดือน ปี ที่เกิด	18 กรกฎาคม 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดตรัง
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วนศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับสอง ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา) เกียรตินิยมอันดับสอง
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	รับราชการ ตำแหน่งนักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ผลงานดีเด่นและรางวัลทางวิชาการ	-
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	-